

MAGYAR PÉNZÜGY

A PÉNZINTÉZETEK, RÉSZVÉNYTÁRSULATOK ÉS A NAGYIPAR KÖZLÖNYE.
POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI, PÉNZ-, BIZTOSÍTÁS- ÉS KÖZLEKEDÉSÜGYI SZAKLAP.

Előfizetési ár: Egy évre 24 kor. — félévre 12 kor. —
HITELES SORSOLÁSI ÉRTESÍTŐ MELLÉKLETTEL.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
KORMOS ALFRÉD

Megjelenik minden csütörtökön.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Bpest, V., Sas-utca 13.

TARTALOM: Gyorsvonati sebességgel. — Beruházási törvényjavaslatok. — A kivándorlási törvényjavaslat. — Az adóreform-javaslatok. — Visszleszámitolás és uszora-törvény. — A zálogjegyek kezelésének reformja. — Pénz és értékpapírpiazz. — A gabonatozsderől. — Különfélék. — Közgyűlési határidők. — Nyilvános számadásra kötelezett vállalatok czélgjegyzéke. — Szerkesztői üzenetek.

Gyorsvonati sebességgel.

A dunaparti hatalmas gót palotában egész nap folyik a munka. Sürgős a dolog: a *költségvetést* tárgyalják, a szigorított házszabályok rendelkezései szerint. Ha valahol, úgy a költségvetésnél volt helye a végtelen szóáradat meggátolásának. Hiszen a költségvetési viták a multban hosszú hónapokat vettek igénybe. Minden hónapja ezt az alkalmat ragadta meg, hogy életjelt adjon magáról választóinak, mely műveletre egy speciálisan magyar parlamentáris fogalom alakult ki: a hazabeszélés. Ez a hazabeszélés végtelenül elnyújtotta a költségvetési tárgyalásokat és, minthogy a végén a többség mégis csak megszavazta az előirányzatot — az obstrukciók erőszakos garázdálkodásainak kivételével — a sok hetes és hónapos vita időpocsékolásnak bizonyult.

Most, a kettős ülések és a szigorított házszabályok hatása alatt az ellenkező végtel állott be. A kormány-nak segítségére jön a meleg idő, amely a kényelemszerető honatyáknak elveszi a kedvét a sűrű szónoklástól. A költségvetést gyorsvonati sebességgel darálják le és még a dekórum kedvéért sem időznek egy-egy fontosabb tételnél vagy ügynél. A kormány előtt egyszerűen az a czél lebeg, hogy mentől elébb keresztülhajszolja a költségvetést és ezért jelszava: csak gyorsan. Egy, legfeljebb másfél nap alatt végeznek a legfontosabb tárczákkal és amit felszínre vetnek a költségvetési vita langyos habjai — mert hullámoknak még a legköltőibb nagyítással sem mondhatók — az szürke, tartalom nélküli buborék.

Közéletünk sivársága, parlamentünk alacsony nivója, a közügyek iránt tanusított teljes apátia talán sehol sem jut annyira kifejezésre, mint éppen a költségvetési vita folyamán. Az egyik oldalon egy kormány, mely a költségvetés vitáján minél hamarabb át akar esni és minden érdeklődést, kíváncsiskodást antipátiával fogad, éreztetvén a képviselőkkel, hogy semmibe sem veszi éretlen fecsegésüket. A másik oldalon rengeteg kormánytámogató többség, amelyben már-

már dogmává sűrűsödött az az elv, hogy a miniszter és az államtitkár mindent jobban tud, minek kontárkodjanak hát a dolgukba. A szó szoros értelmében törpe ellenzék pedig az elnöki szigor és kiméretlenség folytán alig tud szóhoz jutni. A politika mostanában igazán a törvényhozó urak privát szórakozása és a parlament egy igen kényelmes, sőt meleg nyári napokon elég hűvös klub.

Ilyen viszonyok között hiába várnánk akár a képviselők, akár a kormány részéről alapos fejtegetéseket, amelyek amugy is csak nagyon gyéren vannak raktáron; hiába lesi az ország, hogy az ezernyi óhaj, panasz, baj és sérelem kifejezést nyerjen a kellő helyen és alkalommal: az egyes tárczák költségvetéseinek tárgyalása közben. És hiába akar egyetmást megtudni a nép a kormányzó férfiak szájából és eddigi politikájuk, jövődó terveik részleteiből. A miniszter urak, pusztá kénytelenségből, felemelkednek és unottan elmondják a maguk szürke mondókájukat, mert ez így szokás. Ha nem parancsolná a parlamenti gyakorlat, még ezt se tennék. Lám, Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter példái rövid exektoráció után megbizta a Ház foruma előtt államtitkárát, hogy mondja el helyette azt, amit jónak lát. A per prokuraminiszterkedés: ez talán egyetlen vivmánya a modern magyar parlamentárizmusnak.

Fásultság, közöny, unalom lebeg e költségvetési vita fölött, úgy, hogy esztétikai szempontból a gyorsvonati sebesség talán indokolt. A miniszterek és államtitkárok érzékenykednek, mint a vásott kis gyerekek, akik menten duzzognak, ha valami csekély rendreutasításban részesülnek. A kormányparti »szónokok« dicséretét és bókjait — és ki nem kormányparti manapság? — zsebre vágják és itt-ott köszönettel nyugtázzák, de végtelen idegességgel fogadják az ellenzéki bírálatot. Szinte megfordult teljesen a helyzet. Azelőtt az ellenzéki képviselők vágtak mázsás gorombaságokat a miniszter és államtitkár urak nagy fejeihez. Ma a kegyelmes urak gorombáskodnak a csekély számú ellenzéki honatyával. Hogy nem értenek a dologhoz, hogy izgatnak, hogy meg nem engedett hangot használnak: ilyesféle argumentációkban merülnek ki ma kormányférfiaink érvei az ellenzéki felszólalókkal szemben. Az önértet és hatalmi gőg soha még kormányban nem dühöngött ilyen közveszélyes mértékben. És nem csoda, ha ily viszonyok között a költségvetés vitája lesülyedt rossz

szereplők rosszul eljátszott és rosszul rendezett sivar, unalmas komédiájává. Egy gondolatot, egy eszmét nem produkált az egész vita, melyre nézve legjellemzőbb az, hogy vagy 10 óra alatt ledarálták az egész kereskedelmi tárczát. És ennek a rövid időnek a felét is egyetlen egy dolog: a munkásbiztosítás foglalta le, alkalmat adván a kereskedelmiügyi államtitkárnak egy kis politikai benevolentiae captatióra, amelylyel a reá nézve veszedelmes néppártot akarta lekenyerezni. A földművelési tárca költségvetésének — agrárországban élünk — talán még ennyi figyelmet sem szenteltek az urak, akik szívesebben szórakoznak a folyosók hűsebb atmoszférájában, semhogy az ülésterem unalmát végigszenvedjék.

És így lesz ez a többi tárczánál is, amelyeket, az eddigi tempó szerint ítélve, e hét végéig el fognak intézni. Vasárnapra előreláthatólag tulesett a kormány ezen a költségvetési vitán, amelynél egyhangubbát és üresebbet a magyar képviselőház naplói még fel nem jegyeztek. De legalább gyorsan ment és a képviselő urak nyári szünetüket a roppant fáradságos munka után megkezdhetik. Igazán rászorultak.

Beruházási törvényjavaslatok.

Alig két hét előtt terjesztette a képviselőház elé *Darányi* Ignác földművelési miniszter a *belvízi hajózás* fejlesztését tárgyzó törvényjavaslatot, mely a jelzett célra 192 millió K hitelt kér az országtól. E hó 18-án pedig *Kossuth* Ferenc kereskedelmi miniszter törvényjavaslata került a törvényhozás elé, mely czimen a miniszter a *Máv. vonalain legszükségesebb és már el nem odázható beruházások céljára 237 milliót meghaladó összeg beszerzésére kér felhatalmazást*. A két beruházási törvényjavaslat tehát nem kevesebb, mint 429 millió K *beruházási* hitel megszavazására reflektál, ami természetesen kölcsön útján szerzendő be. A két javaslat közt azonban az a különbség áll fenn, hogy míg a vízi munkálatok végrehajtása 26 év alatt tervezetik és így az e célra preliminált összegből egy-egy évre csak 7½ millió K esik, a vasuti beruházások, a folyó évet is beletudva, négy év alatt eszközözendők és a megszavazandó összhitelből már a folyó évben több, mint 70 millió vétetnék igénybe.

A víziutak fejlesztését tárgyzó törvényjavaslat felett nem gyakorlunk kritikát. Tagadhatatlan, hogy az előző kormányok az örökös tervezés helyett e téren is sokkal többet tehettek volna és jobban kihasználhatták volna a pénzpiac sokszor tartósan kedvező helyzetét vízi közlekedésünk fejlesztése céljából szükséges beruházási kölcsön beszerzésére és talán a kivándorlás sem öltött volna akkora arányokat, ha az állam eme munkálatok útján néhány ezer embert éveken át állandó foglalkozással látott volna el, — azonban az ez irányban történt mulasztások még sem oly nagy arányúak, hogy pótolhatlan veszteségeket és imminens károkat okoztak volna. Másként áll a dolog a Máv. szolgáltatói képességének biztosítása s ezen rengeteg befektetéssel létesített állami üzemnek a csődbe jutástól megmentése végett szükséges beruházásokkal. E téren oly gondatlanság, akkora könnyelműség, a mulasztásoknak egész tömege tárul elénk, hogy ha ezek egy magánvállalat igazgatóságának bűneit képeznék, annak az igazgatóságnak a tagjait sorra be kellene, de be is lehetne csukatni.

Ezt az állítást a most benyújtott törvényjavaslat indokolása kétségbevonhatatlanul igazolja. Az utolsó tizenegy

év alatt a magyar államvasutak hálózata 36·5%-kal növekedett, míg ugyanez idő alatt a személyforgalom 74·7%-kal, a teherforgalom pedig 76·8%-kal emelkedett. Ezeknek az adatoknak az összevetése önmagában megmagyarázza azt, hogy mi okozta a magyar államvasutakon ujabban elhatalmasodott forgalmi zavarokat. A fejlődő ország fokozódó szükségletei egyre nagyobb igényekkel léptek föl, míg a vasuti hálózat és a vasuti felszerelés ezzel arányban nem gyarapodott. Mint már többször kiemeltük, az előző kormányok a Máv. kihasználása terén valóságos rablógazdálkodást folytattak. A vonalak bevételeinek a legszükségesebb személyi kiadások és üzemköltségek után fenmaradó részét más célokra költötték el, ellenben a vasut felszerelését rozoga állapotban hagyták, nem szaporították, fel nem újították, a pályaudvarokat a forgalom növekvésének megfelelően nem nagyobbították, kettős vágányokat nem raktak le, hidak, épületek sok helyen az összeroskadáshoz közelálló rozoga állapotban vannak, szóval kiprészelték az állam ezen üzleti vállalatából minden kiprészelhetőt és a vállalatnak nem adtak vissza semmit. Más, valósággal bűnös cselekmények elkövetéséről is tud a fáma; enormis titkos retakciákról, szubvenziókról, megvesztegetésekről, melyek az „üzemköltségek“ leple alá rejtettek el, mert a Máv. részletes számadásait az országgyűlés soha sem látja, annak a költségvetésbe befoglalt kivonatával kell megelégednie.

Nagyon jól tudjuk, hogy mindezek a vádak legnagyobb részben az előző kormányokat terhelik, de a mostani kormányt sem szalválhatjuk egészen. Az 1906/7-iki borzalmas tét feltárta a mai kormány előtt a Máv. tönkre jutását és mégis másfél esztendőnek kellett elmúlni a segítés sürgős akciójának megkezdéséig. Akkor a pénzpiaczon még nem dühöngött a válság, a legszükségesebb beruházások céljára még lehetett volna 100—150 millió kölcsönt beszerezni, a kormány azonban konsziderált, tervezett, alkudozott s csak az isteni gondviselésnek köszönhető, hogy az 1907/8-iki tét nem hozta meg a Máv. tönkrejutását.

No, de végre a kormány mégis csak kilépett a cselekvés terére. Ösztönözte erre a pénzpiac kedvezőbbé vált helyzete, az osztrák kormány gyors akciója az új beruházási kölcsön beszerzése terén s különösen az, hogy kiváló szakemberek egybehangzó vélekedése szerint a Máv. mai állapotában egy, az 1906/7-ikihez hasonló telet már semmi esetre sem bírta ki, sőt egy közepes aratási eredmény szállítási igényeinek sem volna képes megfelelni. Egybeállították tehát végre a szükségletek sorozatát, mely célra 237.236.189 K 44 fillér irányoztatik elő. Ez összeg mirefordítására nézve a következő felosztás fekszik előttünk:

1. A m. kir. államvasutak 1908—1910. évi építkezéseire	110.200,000 K — f.
és a m. kir. államvasutak 1908—1911. évi forgalmi eszköz-szükségleteire és ezekhez tartozó felszerelésekre	92.330,000 K — f.
2. Az állami vasgyárak kibővítésére és felszereléseinek kiegészítésére	12.806,000 K — f.
3. Az 1904. évi XIV. t.-cz.-kel engedélyezett építkezéseknél felmerült tulkiadásokra és megszerzésekre	10.207,268 K 84 f.
4. Az 1907. év folyamán megvásárolt 3175 teherkoesi árának kifizetésére	11.692,920 K 60 f.

Az 1. és 2. főpont alatt említett munkálatok tekintetében részletes kimutatást is mellékel a miniszter, mely ismét egy újabb bizonyítéka a Máv. elhanyagolt voltának. Kocsikra és mozdonyokra 4 év alatt mintegy 91 milliót, felépítményekre 32 milliót, alépítményekre mintegy 34 milliót irányoz elő e kimutatás, megjegyezve, hogy összesen 38 pályaudvar kibővítése van tervbe véve. Hogy mindezen munkálatok végrehajtása esetén megszületik-e az új Máv. a maga modern mivoltában és teljes szolgáltatói képességében, ezt a kereskedelmi miniszter nem mondja, nemis mondhatja.

mert hiszen ő maga sokkal többre taksálta a Máv. jókarba helyezése céljára szükséges befektetések összegét. Most pedig a javaslat indokolásában a következőket mondja:

A jelen törvényjavaslat alapján igénybe veendő hitelek kijelölésénél az okszerű takarékoság szigorú szem előtt tartásával jártam el és csakis azokat a munkákat vettem föl, amelyek az államvasutak teljesítő képességének fokozása szempontjából föltétlenül szükségesek és amelyek az államvasuti tőkéknek az ország közgazdasága szempontjából való rentabilitását leginkább biztosítani képesek. Ellenben mellőztem oly munkákat, amelyek a közönség által megkívántatnak ugyan, de amelyek inkább kényelmi vagy fényüzési berendezkedések.

El lehet tehát készülni az ország arra, hogy 1911. után még mintegy 400—500 millió K újabb befektetést kell a Máv. teljes szolgáltatási képességének biztosítása és modernné tétele érdekében tennie. De még itt sincs megállapodás. A műszaki tudomány állandó fejlődése egyre új találmányokat teremt a vasuti közlekedés terén is, a forgalmi eszközök gyors elhasználásnak vannak kitéve, úgy, hogy a legszilárdabban épült mozdony és kocsis is 15—20 év alatt teljesen tönkre megy, míg a fejlődő forgalom folytonosan újabb bővítéseket, kiegészítéseket tesz szükségessé. Ez okokból az ország a Máv. tekintetében újabb és újabb beruházási kölcsönök beszerzésének szükségessége előtt fog állani, amíg nem adoptálja a magánüzleti vállalkozások kezelési politikáját, mely a *felújítási tartalékalap* képzésében áll. A Máv. tiszta hozamának bizonyos százalékát, de legalább 10%-ot ebbe a tartalékba kell helyezni és erre törvénnyel kell a mindenkori kormányt kötelezni. Ha ez megtörténik, nem kell többé attól félnünk, hogy a Máv. évi bevételeit elköltvén, azt 15—20 év múlva egyszerre kell visszaadnunk.

Ami végre a törvényjavaslatban előirányzott beruházások *fedezetét* illeti, arról a javaslat 6. §-a a következőket tartalmazza:

A pénzügyminiszter felhatalmaztatik, hogy a jelen törvény 1. és 2. §-ában engedélyezett 215.336.000 K beruházási szükséglet fedezésére, továbbá a 3. §. szerint már igénybe vett 19.460.189 K 44 f és végül az 1904. évi XIV. t.-cz. 6. §-ának utolsó bekezdése alapján az ungvölgyi helyi érdekű vasut vonalának másodrangú főpályává való átalakítására engedélyezett 2.440.000 K, összesen tehát 237.236.189 K 44 f fedezésre végett korona értékre és 4%-nál nem magasabb kamatra szóló adómentes járadékkötvényeket bocsásson ki. E kötvényekből 75.096.189 K 44 f fedezésére szolgáló mennyiség 1908. évben, a fennmaradó 162.140.000 K fedezésére szolgáló mennyiség pedig az 1909., 1910. és 1911. évekre szóló költségvetési törvény életbelépte után lesz kibocsátandó a szerint, hogy a jelen törvény 1. és 2. §-aiban engedélyezett beruházási hiteleknek az 5. §. szerint az 1908. évben fel nem használható része az ugyanazon §. értelmében mily összeggel lesz az 1909., illetve 1910. és 1911. évi költségvetésekbe beállítva.

Legyen szabad remélnünk — mert hiszen ezt a legbölcsebb ember is csak remélheti, — hogy a pénzügyi válságai nem fogják a kölcsönök beszerzését meghusítani és nem akasztják meg az annyira nélkülözhetetlen munkálatok befejezését.

A kivándorlási törvényjavaslat.

Valamint a néhai szabadelvű kormány, úgy a koalíciós kabinet sem akarja belátni, hogy az évenként százezrekre menő kivándorlás kimagasló, mondhatnók egyedüli okát a *gazdasági helyzet* képezi, mihez még másodsorban a *rossz közigazgatás* járul. Ezt be nem látva, nem a megélhetési viszonyok javítását, hanem a *kivándorlás erőszakos megállítását* igyekeznek gyógyszerül felhasználni s e téren *Andrássy Gyula* gróf új kivándorlási törvényjavaslata már annyira megy, hogy egyenesen az egyéni szabadságot támadja meg. A miserabilis gazdasági helyzettől, mint alapoktól, a figyelmet elterelendő, ráfogják, hogy a kivándorlás okát a földéhség, majd — ami jóformán egyre megy — a gazdagodási vágy képezi. Hát, ha ez így volna is, kérdjük: okszerű-e azon célból a keletkezett kivándorlási vágyat drákói

rendszerrel elfojtani, hogy a kivándorló idővel jelentékeny tőke birtokában térjen vissza hazájába és itt földet vásároljon. Mennyivel okszerűbben jár el e tekintetben Olaszország, amely semmi akadályt sem gördít az olasz munkások kivándorlása elé, hanem aztán gondja van arra, hogy ezek a külföldön is jó olaszok maradjanak és időnkint, pénzzel megterhelve, hazatérjenek.

De nem is a meggazdagodás vágya üzi, hajtja a magyar gyári és mezőgazdasági munkást a tengeren túlra. Tudják ők azt nagyon jól, hogy az egyszerű munkásember Amerikában sem igen szerezhet milliókat, mert az a szállóigévé vált állítás, hogy Amerikában a földön hevernek a dollárok, csak le kell értök hajolni, már rég alaposan meg van czáfolva. De hajtja, üzi őket az itthoni megélhetés nehéz volta, gyakran lehetetlensége, az alacsony munkabér és a folyton fokozódó drágaság, a közterhek emelkedése s a közigazgatási közegek embertelen bánásmódja. Hazug állításokkal, minőket a kormány félhivatalosai és hivatalos rendeletei szólnak bocsátanak, nem lehet már a magyar nép szemeit bekötni. Alaposan informálva van ez arról, hogy az egy dollár, a legelső amerikai napibér, értéke 5 korona és hogy félkiló húst Amerikában bárhol tíz centért (50 fillér) lehet vásárolni. Ehhez járul, hogy a magyar nép — még a napszámos is — megtanult olvasni és az olvasottak felett gondolkodni. Tudja, hogy a kormány a hazai ipar fejlesztéséhez való jogunkat, mely sok ezer embernek adott volna kenyeret — két százalék kvótaemeléssel súlyosbbitva — tíz évre elpaktálta, tudja, hogy az adóreformok nem jelentik a közterhek csökkentését, hogy a kormány a szeszadót felemeli, hogy az olcsó hus behozatala elől a szerb határt — az agráriusok kedvéért — elzárta, hogy a drágaság csökkentése érdekében haszontalan tere-feréből álló ankétezésen kívül egyebet nem tesz, hogy a kormány telepítési akciója csak egyezred százalékát sem képes földhöz juttatni azoknak, kik — a megszokott kifejezést használva — „földéhesek”. Mindezt és egyebet tudja a nép, nem csuda tehát, hogy a költővel tart és így gondolkodik: „Multadban nincs öröm, jövődben nincs remény!”

A kormány pedig ahelyett, hogy vállalt legfőbb kötelességét, a választási reform megalkotását teljesítené, melylyel talán némi reményeket ébresztene az ekeseredett népben a jobb jövő iránt, előáll a kivándorlás erőszakos megállítását tárgyozó törvényjavaslattal. A kormánypárt pedig üvölt örömeiben, mert minden egy-egy újabb törvényjavaslat, melyet a kormány benyújt, a koalíció létének meghosszabbítására szolgáló életelixir. Hanem arról, hogy a már kivándorolt vagy ezentul nyíltan vagy szökve kivándorlóknak a hazához való ragaszkodást miként fogja a kormány a külföldön is ébren tartani — bölcsen hallgat a törvényjavaslat. *Apponyi* gróf kultuszminiszter kint járt Amerikában és látta, látnia kellett, hogy a magyar kivándorlók lelkében milyen erős a hazafias érzés, saját filléreikből létesített egyesületeikben mennyire munkálják az összetartást, a haza földjéhez való ragaszkodást. De azt is láthatta, hogy a magyar kormány hivatalos külképviseletai, a konzulátusok — egy-két ritka példány kivételével — mennyire begombolkozottak, mennyire indifferensek eme mozgalmakkal szemben, mennyire nem törődnek honfitársaik érdekeivel és azzal, hogy ezeknek az őshazába való visszatérését előmozdítsák. Ezen kellene a kivándorlási törvénynek segítenie, ahelyett, hogy a kivándorlást tiltó vagy legalább is szertelenül megnehezítő rendelkezésekkel oltaná a kivándorlók lelkébe azt az ekeseredést, mely megölőjévé válik a hazafias érzésnek.

Az elmondottakból minden további kommentár nélkül megállapítható, hogy mi a belügyminiszter kivándorlási törvényjavaslatát — néhány czélszerű határozományától el-

tekintve — *célszerűtlennek, sőt a tételes törvényekben biztosított egyéni szabadság és önrendelkezési jog leltírására irányulónak és mint ilyen elvetendőnek tartjuk.* Ez lévén az egészre nézve álláspontunk, a részletekkel már csak annyiban foglalkozunk, amennyiben ezek rövid bírálata a fent kifejezett nézetünk megokolására szolgál.

Az első fejezet a kivándorlás fogalmát és a *kivándorlás tilalmait* állapítja meg. Előbbi igen felületesen, de ezt mellozva, ezuttal csak a „tilalmakra” vonatkozó észrevételeinket soroljuk fel. E tekintetben a javaslat a mai törvény tilalmain kívül oly sok újabb tilalmat allit fel, hogy szinte azt lehet mondani, hogy a kormány, ha szigoruan akarja a törvényt alkalmazni, a kivándorlást egyáltalán meggátolhatja s ez lévén a célja, sokkal egyszerűbb és őszintébb dolog lett volna egyetlen paragrafusban kimondani, hogy az ország határát kivándorlás céljából senki sem hagyhatja el.

Mindjárt a 2. §. a) pontjában az van mondva, hogy atyai hatalom alatt állók, tehát 24 éves koron aluliaak, a szükséges legitimációkon kívül csak akkor vándorolhatnak ki, ha igazolják, hogy *remélte-tési helyükön elhelyezésük biztosítva van.* Hogy mi módon igazolandó ez, arról a törvény bölcsezen hallgat és ezzel a legnagyobb önkénynek nyit kaput, mert az egyik utlevéloszto hatóság ilyen, a másik amolyan igazolást tart szükségesnek. De ettől eltekintve, ez a pont egyenesen beleütközik az amerikai bevándorlási törvénybe, mely az előre elhelyezést tilalmazza, minélfogva, amit itt követelnek, amiatt ott a kivándorlót visszautasítják. De egyébként is a tavol helyen az alkalmaztatással való előzetes biztosítás legtöbb esetben lehetetlen, nem is szólva arról, hogy épp ez a pont kergeti bele a fiatal kivándorlót a helyeszközo ügynökök hálojába, kik majd gondoskodnak igazolványról, de egyszersmind a karmaik közé jutott kivándorlót rabszolgavásárra viszik.

A 2. §. b) pontja értelmében 17-ik életévüket betöltött férfiak hadkötelezettségük betöltése előtt csak 50—1000 K óvadék letétele mellett nyerhetnek engedélyt a kivándorlásra. Itt ütődik ki az egyik szeg a szakból; a hadseregnek nem szabad emberanyagot veszíteni, habar az ilyen „muszaj-katonákban” háboru esetén nem sok öröme fog telni a hadvezetésnek. A szerénységet azonban, mely itt megnyilvánul, valóban csodáljuk. A polgárok nemcsak vér-, de pénzáddal is tartoznak az országnak, ki kellett volna tehát per analógiam mondani azt is, hogy csak az vándorolhat ki, aki adóját bizonyos évre előre lerója. De amilyen jogtalan intézkedés lenne ez, épp oly jogtalan a hadkötelezettség biztosítása. Amig az allitási idő be nem állott, hadkötelezettség nincs, következésképpen ez okból senkit sem lehet a kivándorlástól visszatartani.

A d) és e) pontok szerint nem vándorolhatnak ki azok, akik 15 éven aloli gyermekeiket vagy keresetképtelen más hozzátartozóikat itthon akarják hagyni, ha csak azok gondozásáról, illetve kellő ellátásáról nem gondoskodnak. Hogy miben fog állani ez a gondoskodás, azt a törvényjavaslat nem állapítja meg s nem mondja ki, hogy hány ezer koronát kell a kivándorolni szándékozónak egy-egy ellátandó családtag után letenni. De hát kérjük szépen a mélyen tisztelt grof urat, méltóztassék a dolgokat végre megérteni! A kivándorolni szándékozót nem az a bünös ezél vezeti, hogy megszökjenek gyermekeiktől, eféle „eset” csak elvétve merülhet fel, hanem elmennek azért, mert itthon családjuk részére a száraz kenyeret sem képesek megkeresni s elmennek azon reményben, hogy a messze távolból haza küldendő keresményük teszi majd lehetővé hozzátartozóik megélhetését. Vagy nem volna tudomása a belügyminiszter urnak arról, hogy az utóbbi években a magyar kivándorlók évenként átlag 70—80 millió koronát küldtek haza Amerikából. És miért küldték haza? Csak azért, hogy családjuk élhessen. Rideg lélek, szivtelenség kell ahhoz, hogy a kenyérkereső apát itthon maradásra kényszerítsék, holott itthon nincs kereset. Az állam semmivel sem teszi lehetővé a munkások megélhetését, semmivel sem könnyít terhein, az éhezö gyermeknek nem ad egy falat kenyeret, mi jögon gátolja meg tehát a családföt abban, hogy családjának ellátásáról más országban gondoskodjék?

Az f) pont szerint azok sem vándorolhatnak ki, akik nem felelhetnek meg azon feltételeknek, melyek abban az államban, ahova kivándorolnak, a bevándorlásra nézve megvannak szabva. Mi köze ahhoz a magyar kormánynak, hogy más ország minö bevándorlási feltételeket állapít meg? Ezekre legfeljebb jóakaratulag lehet a kivándorolni szándékozót figyelmeztetni, mit egyébként a szállító vállalatok a saját érdekükben anélkül is megtesznek, mert ha „nem kívánatos kivándorlót” szállítanak, azt a saját költségükön kötelesek visszahozni.

Ezekon kívül van még egy csomó tilalomfa, például telepítök költségén vagy utlevél nélkül, veszélynek kitétt helyekre nem engedélyeztetik a kivándorlás, stb. Ha mindezeket egybevetjük, világos, hogy a kormány *egyszeruen konfiskálja a kivándorlási jogot*: 100 ember közül alig lesz egy, akire a sokféle tilalomnak egyikét vagy másikat rá ne lehetne olvasni. De hát aztán ad-e az ország az erőszakkal itthonmarasztaltaknak munkát és a munkáért a megélhetést biztosító bért? Erre a kérdésre feleljen meg a kormány és csak akkor, ha teljesen megnyugtató választ ad, hajolhatunk meg az új kivándorlási törvény előtt.

A III. és IV. fejezet a *szállító vállalkozókra és ezek és a kivándorlók közti jogviszony szabályozására* vonatkozó határozmányokat tartalmazza. Nem tagadjuk, hogy e fejezetekben üdvös rendelkezések is vannak, például az, amely a kivándorlási ügynököket teljesen eltörli és ekként ezek káros manipulációinak gyökeresen véget vet; továbbá az, mely a szállítási szerződést szabályozza és a kivándorló jogait a szállító vállalattal szemben megállapítja, valamint az, amely eltörli a Cunard monopóliumát s jövőben más tengerhajózási vállalatok e téren való működését engedélyezhetőnek mondja ki. Egészben véve azonban a fejezetek határozmányai is a kivándorlás erőszakos meggátolására irányulnak. A vonatkozó pontok ugyanis oly terhes feltételekhez kötik a szállítási engedély megadását, hogy ezeket a legtöbb tengerhajózási vállalat nem fogja elfogadni. Nevezetesen azonkívül, hogy az engedélyesnek 100,000, helyettesének 50,000 K biztosítékot kell letenni, rendkívül megszorítja a javaslat a szállító vállalatok üzleti működését az által, hogy az csak Budapesten, esetleg Fiumében allithat fel szállítási irodát, más expozitúrát nem létesíthet, megbizottakat nem járathat, sőt prospektusokat sem küldhet szét. Ezek szerint a szállító vállalat és a kivándorolni szándékozók közti érintkezés utja csaknem teljesen el van zárva. Ehhez járul, hogy a kivándorló, ha lemond szándékáról, a szállítási díj teljes összegét az utolsó pillanatban is visszakövetelheti. Ez üzleti szempontból non sens, mert a tengerjáró hajókon a visszalépés folytán üresen maradt helyet nem lehet hamarosan más utazóval betölteni, a szállítási vállalatoknak tehát a kérdéses kötelezettség esetleg nagy károkat okozhat.

Mindezen és egyéb megszorító intézkedéseknek az lesz a következményük, hogy számos külföldi tengerhajózási vállalat nem kér engedélyt a magyar kormánytól, hanem minden engedély nélkül felveszi a határon átszökött magyar kivándorlókat. A nyílt, számon tartható kivándorlás tehát titkos kivándorlássá fajul, mert nincs a magyar államnak annyi határrendőre, csendőre és finácza, hogy azok a kiszökést minden esetben meggátolhassák.

A IV. fejezet fentartja az 1903. évi IV. t.-cz. alapján létesített *kivándorlási alapot* s annak jövedelmét egyéb forrásokból származó bevételekkel gyarapítja. Az alap célját a 29. §. helyesen állapítja meg, de nem intézkedik arra nézve, hogy a kivándoroltak felsegítése, utbaigazítása, munkával ellátása stb. tekintetében az intézkedés a külföldön kikre bizatik. Világos, hogy ezen teendők ellátása a konzulátusok feladatai körébe van és lesz utalva, csakhogy mi — tapasztalatokban gyökerezö okokból — erre a konzulátusokat, már csak egyéb nagymérvü elfoglaltságuk okából, nem tartjuk alkalmasoknak. Természetesen a külföldön kivándorlási biztosságok felállítását nem minden külállam tűrné meg, vagy ha megis tűrné, azt semmiféle hatósági támogatásban nem részesítené. Oly módon kellene tehát eljánni, hogy azon konzulátusokhoz, melyek területén magyarországi kivándoroltak nagyobb számban tartózkodnak, egy, kizárólag a kivándorlók ügyeivel foglalkozó, azok telepeit gyakran felkeresö, kellöen tájékozott *magyar hivatalnok* neveztetnék ki. Hogy az osztrákok mit tesznek a saját honfitár

saikkal, az az ő dolguk, de a magyar kivándorlók érdekeit más érdekektől mindenesetre külön kell választani.

Az V. fejezet a *kivándorlási tanács* szervezetéről, mely a belügyminiszter véleményező közege lesz és a *kivándorlási biztosról*, aki az egész kivándorlás lebonyolítását ellenőrzi, — intézkedik. Kivándorlási tanács a papíron eddig is volt, de soha egybe nem hívták, de nem igen fogja a belügyminiszter valami hasznát venni az ujonnan szervezendő tanácsnak sem. Ennek tagjai ugyanis túlnyomó számban oly érdekkörökből kerülnek ki, melyek a néppel nem érintkeznek, minélfogva a kivándorlás valódi okairól halvány sejtéssel is alig bírnak. Vagy alakítsák meg tehát a tanácsot a vidéki mezőgazdasági egyesületek, vidéki kereskedelmi és iparkamarák kiküldötteiből, akik ismerik a viszonyokat, vagy ejtsék el az eszmét s a miniszter az információkat az alispánoktól és főszolgabíráktól szerezzze be. Ezek mindenesetre alaposabban fogják őt a kivándorlás alapokai, méretei s az alkalmazandó ellenszerek tekintetében informálni, mint a tanácsba bevalasztandó főrendek és azok a fővárosi politikusok és tudományos férfiak, akik fénytompító szemüvegen át nézik a kivándorlást.

A VI. fejezet a *büntető határozatok* tartalmazza. Horribilis büntetések vannak a tömérdek határozományban megszabva. Nemcsak a kivándorlásra üzletszerűen felbujtók, hanem a kivándorlás ajánlói s börtönnel és pénzbüntetéssel büntetettek. Igen súlyos büntetés van kiszabva a szállító vállalkozóra és annak közgeire, nemkülönben azon kivándorlókra, akik engedély, illetve utlevél nélkül indulnak utnak, vagy nem engedélyezett szállító vállalatokkal kötnek szállítási szerződést. Ezek büntetése két hónapig terjedhető elzárás és 600 K-ig terjedhető pénzbüntetés. És mit fog szülni ez a drakói szigor? Azt, hogy aki szökve vándorolt ki, az a hazára nézve örökre elvesztett, mert nem bolond, hogy a hazához való hűségéért, súlyos büntetésnek tegye ki magát.

Igy fest a kivándorlási törvényjavaslat a maga egészében. Ismerjük a szellemet és indokokat, melyek azt a belügyminiszternek, a dús gazdag nagybirtokosnak, diktálták. Az agráriusok főtörekvése a mezőgazdasági munkabér lenyomása, aminek egyik hatályos módja a kivándorolni szándékozó mezei munkások erőszakos itthonmarasztásában áll. Ha nem kereshetik meg kenyereiket idegenben, majd beadják a derekukat és megelégszenek az odadobott sovány konczczal. Ez a törvényjavaslat célja, de gondolják meg azok, akiktől a dolog függ, hogy a paráznak hamuval való befödése — a történelem tanúsága szerint — soha sem bizonyult jó politikának.

Az adóreform-javaslatok.

— Az adminisztráció szempontjából. —

I.

Az adóreform-javaslatok anyagi része az érdekelt körök részéről minden oldalról megvitatott, de alig hallatszott hang a javaslatok ellen a pénzügyigazgatás, tehát azoknak a köréből, akikre a javaslatok törvényerőre emelkedése esetén azok pontos és szabatos végrehajtása vár. Ebből azt lehetne következtetni, hogy adminisztratív tekintetben a javaslatok tökéletesek, vagy legalább is az azokban előforduló hiányok csekély jelentőségűek és remélhető, hogy azokat a végrehajtási utasítások megszüntetik és a javaslatokban itt-ott előforduló homályokat és könnyen félreérthető szakaszokat és rendelkezéseket felderítik. Pedig a javaslatok gondos és alapos áttanulmányozása nem ezt a meggyőződést kelti, hanem ellenkezőleg azt, hogy a javaslatok nemcsak azokat a kérdéseket, melyek most a gyakorlati igazságszolgáltatásban főleg a közigazgatási bíróság ingadozó gyakorlata folytán vitássá váltak, meg nem oldják, hanem előreláthatólag számos újabb vitás kérdést támasztanak.

A szorosan vett szakkörök részéről a kritika elmaradását nem az érdeklődés hiánya, hanem bizonyára és főleg az okozta, hogy a javaslatok felett az adminisztráció szempontjából a végrehajtási utasítások és főleg a közszolgáltatások egyesített kezelésére vonatkozó javaslat 23. §-ában és e javaslat indokolásában is kilátásba helyezett adókezelési törvényjavaslat ismerete nélkül bírálatot mondani alig is lehet. Rövid értekezés körébe szorítani a bírálatot az összes javaslatokról, ezuttal sem lehet célom és a javaslatokról általában csak egyetlen, az adminisztráció és az igazságszolgáltatás szempontjából is, azoknak kétségtelenül legnagyobb hibájára akarok rámutatni.

Ez a legsúlyosabb és a javaslatok anyagi része ellen felmerült összes panaszok között is legfontosabb az, hogy az adók anyagi részének reformálásával kapcsolatban nem történik gondoskodás a *pénzügyi adminisztráció és főleg a pénzügyi kérdésekben az igazságszolgáltatásnak gyökeres újjászervezéséről, az elsőfoku közigazgatási bíróságok felállításáról vagy ezek felállításáig legalább is arról, hogy a közszolgáltatásokra és illetékügyekre vonatkozó kérdésekben az igazságszolgáltatás a kontradiktórus eljárás behozatala mellett, a mai és minden jövő kor igényeinek is megfelelő alapokra fektetessék.*

Ez a végső ideál, amelyet megteremteni a törvényhozás jövő feladata. Sajnos e tekintetben a javaslatok fejlődést csak annyiban jelentenek, amennyiben a közszolgáltatások egyesített kezeléséről és együttes elbírálásáról is történik gondoskodás. De nem jelent egyetlen lépéssel sem fejlődést a cél felé az, hogy a közszolgáltatások egyesített kezeléséről szóló javaslat, jóllehet indokolásában maga is elismeri, hogy „a közigazgatási bizottság működésében nehézkes, az ügyeket nem intézi megfelelő alaposan, hanem valójában csak forma szerint foglalkozik azok elbírálásával” mégis annak egy szűkebb, ugynevezett „adóügyi bizottságát” mint bírói fórumot, továbbra is fentartja. Ezzel fentartja, sőt azzal, hogy e bizottságnak hatáskörét kiterjeszti, még szaporítja mindazokat a nehézségeket, melyekkel a pénzügyigazgatóságok, a közigazgatási bizottságok a pénzügyi igazságszolgáltatásban való közreműködés folytán eddig is küzdöttek.

Azon lesújtó kritikán kívül, amelyet a törvényjavaslat indokolása a közigazgatási bizottság eddigi közreműködéséről mond, s a mely a hatáskör nagymérvű kiterjesztése folytán fokozottabb mértékben fog az adóügyi bizottság közreműködésére is ráilleni, elég, ha utalok arra, amiket Hegedüs Lóránt dr. egyik országgyűlési beszédében a közigazgatási bizottságokról elmondott. De felvetem a kérdést, lehet-e feltételezni, hogy a közigazgatási bizottságnak havonként egyszer tartott ülése után összeülő „adóügyi bizottság” a kellő szakismeret hiányában egy-két óra alatt alaposan bírálja el mindazokat a kérdéseket, melyeket a pénzügyigazgatóságnál egész hónap alatt 10—12, vagy nagyobb igazgatóságoknál 24—30 fogalmazási tisztviselő előkészít. Az egy-két órai üléstartam pedig sok, ha figyelembe vesszük, hogy a közigazgatási bizottság ma $\frac{1}{4}$ vagy $\frac{1}{2}$ óra alatt végez ezekkel az ügyekkel.

E kérdéssel részletesebben foglalkozni meddőnek tartom, s rátérek arra, miként lehetne a kérdést úgy az állam, mint az adózókra nézve is rendkívül nagy nyereséggel és egy nagy lépéssel a kitűzött cél felé megoldani. A pénzügyigazgatóságok mai szervezete temérdek és rendkívül értékes munkaerőt tart lenyűgözve az ugynevezett approbációs rendszer folytán. E rendszernek — eltekintve attól, hogy ez hordja magában a pénzügyi adminisztrációban előforduló minden egyéb baj és mizériának csiráját is — következménye az, hogy a kisebb igazgatóságoknál egy-két,

a nagyobb igazgatóságoknál pedig három-négy tisztviselőnek — és pedig éppen azoknak, kik nagyobb élettapasztalat és hosszabb gyakorlat folytán természetszerűleg is a legértékesebb munkaerőt képviselik — munkája teljesen meddő s abban merül ki, hogy mások munkájában, bizony néha még a magyarság rovására is, stílárius módosításokat tesznek, s ezzel a mások munkáját előzetesen és illetve végérvényesen approbálják. Ezeket az értékes munkaerőket kell tehát az approbálási rendszer megszüntetésével a nyüg alól felszabadítani, s a produktív, gazdaságos munka részére megnyerni. E munkaerők felszabadítása után pedig semmiféle nehézségbe nem ütközik az, hogy az amugy is a belügyi tárca javára szedett országos betegápolási pótdó-lajstromok érvényesítésének is a törvényhatóságok hatáskörébe való utalása mellett, mindazoknak a kérdéseknek az elbírálása, melyeket a javaslat az adóügyi bizottságra biz, a pénzügyigazgatóságok hatáskörébe utaltassék, azzal, hogy a pénzügyigazgatóságok úgy az adó és közszolgáltatások, mint az illetékügyi kérdések érdemében is hármastanácsban határozzanak. Ugyanezen kérdéseknek az érdemi elbírálásra való előkészítést pedig ülésen kívül, valamint általában a többi összes ügyeket az előadó saját felelősségére intézze. A tervezet megvalósítása a kontradiktórius eljárást önként megteremti. A közszolgáltatásokra nézve a két szemben álló fél t. i. egyrészt az adózó, másrészt pedig a község (város) vagy törvényhatóság.

Illetékügyekben a jogorvoslatok körében a kontradiktórius eljárás azzal volna biztosítható, hogy az esetre, ha a határozat nem egyhangulag, hanem szótöbbséggel hozatik, a kincstár képviselőjének annak, ki a határozattal egyet nem ért, panaszjog biztosított. A panasz a határozathozatalkor lenne bejelentendő és röviden az előadó iven indokolandó. A panasz bejelentése a határozat közlésével egyidejűleg a fél tudomására hozatik és a határozat végrehajtása a kincstárral szemben, illetve a vitás követelés behajtása a féllel szemben a közigazgatási bíróság ítéletének meghozataláig függőben tartatnék. A kincstár részéről ekként bejelentett panasz csak a határozatnak a féllel szemben való jogerőre emelkedése után, vagy a fél részéről is netán benyújtott panaszsal egyidejűleg lenne a közigazgatási bírósághoz felterjesztendő és a jelentésben részletesen is indokolható. A tervezet megvalósítása, tekintettel arra, hogy a törvényjavaslat szerint is előadó a pénzügyigazgató és így az adóügyi bizottság helyett a határozatok meghozatala amugy is a pénzügyigazgatóságok feladata, az adóügyi bizottság pedig tulajdonképpen csak approbál, munkatöbbletet egyáltalán nem jelentene. Sőt ellenkezőleg, munkamegtakarítással járna, mert mindazok az alakiságok és levelezések, melyek ma a pénzügyigazgatóságok és közigazgatási bizottságok egymás közötti érintkezéséből folynak, s a törvényjavaslat változatlan elfogadása esetén az adóügyi bizottsággal való érintkezésből fokozottabb mértékben folynának, teljesen elenyésznének.

Nem lehet feladatom teljesen részletes kidolgozást adni, elég, ha a mindenestre alapos megfontolást igénylő eszmét nyilvánosságra hozom, de kétségtelennek tartom, hogy a tervezetben említett értékes munkaerők felszabadítása és a közszolgáltatások és illetékügyek feletti bíróságnak a pénzügyigazgatóságok kebeléből alakított teljesen független és érdektelen tanácsokra való ruházása úgy az állam, mint annak polgáira rendkívül nagy nyereséget jelentene, s az állam érdekei is az eddiginél hathatósabb védelmet találnának.

(Zombor.)

Főző Sándor,
pénzügyi s. titkár.

Visszleszámítolás és uzoratorvény.

Habár a pénzpiacra a fellendülés kétségtelen jeleit látjuk, mégis a múlt év ősze lefolyt pénzváltás elég tapasztalatot és tanúságot nyújthatott különösen a vidéki pénzügyintézeteknek, hogy nagyon elővigyázatosak legyenek a felajánlott visszleszámítási hitelek igénybevételével és különösen az osztrák pénzügyintézetek feltűnő kecsgetető ajánlataival szemben határozottan tanácsos a tartózkodás. Azt jól tudjuk, hogy a jelen időben az Osztrák-magyar bank hivatalos kamatlába 4%, ez kétségtelenül a legminimálisabb kamatláb és igazolja a pénzbőséget és indokolt is, mert látjuk, hogy a benyújtások aránytalanul csekélyek az esedékességekhez képest.

No de most vajjon nem feltűnő-e, hogy egy igen előkelő bécsi pénzügyintézet a magyarországi kisebb vidéki pénzügyintézeteknek is 3 $\frac{1}{2}$ %-os pénzt ajánl visszleszámítolásra, tehát $\frac{1}{2}$ %-kal olcsóbbat, mint az Osztrák-magyar bank. Ezt már nézetem szerint valami politikai manővernek tartom, talán azt célozzák, hogy ismét elárasszák a magyarországi pénzügyintézeteket nagy kölcsönökkel és alkalmas időben lecsapnak, mint a héja és egyszerre felmondják a nyújtott hitelt, természetesen bizva a múlt őszi sikeres taktikájukban, most már tudják biztosan, hogy hol és mikor lehet bennünket érzékenyen sújtani és ilyen presszió alatt a magyar kénytelen beadni a derekát.

A feltűnően olcsó pénzájánlatokkal még az a céljuk is lehet az ausztriai pénzügyintézeteknek, hogy a szőnyegen levő uzoratorvény életbeléptetését elősegítsék, mert hiszen az nyilvánvaló, hogy ha már egy vidéki kis pénzügyintézet is 3 $\frac{1}{2}$ %-os vissz. hitelt kaphat, akkor 8%-on felüli kamatláb tisztán uzoráskodás. De vessünk számot magunkkal. Vagyunk-e mi Magyarországon abban a helyzetben ugy közgazdaságilag, mint pénzügyileg, hogy teljesen függetlenítsük magunkat a külföldi pénzpiaczeitól. Nem következhetik-e be ismét azon állapot, hogy a Német birodalmi bank kamatlába 7% vagy talán több is lesz, avagy nem tapasztaltuk-e, hogy az elmúlt válságos esztendőben az amerikai rossz viszonyok még nálunk is kihatással voltak. Tehát ezeket az eseteket mérlegelve, tisztára csapás volna a vidéki kisebb pénzügyintézetekre az uzoratorvénynek a szándékolt értelemben való életbeléptetése, t. i. hogy a 8%-ban befoglaltassék minden kezelési díj, jutalék stb.

Hiszzen a mai korban a nagy versenypiacra, ha pénzbőség van, úgy a vidéki pénzügyintézetek is alkalmazkodnak a pénzügyviszonyokhoz és sietnek előnyösebben leszámítani a benyújtott megfelelő anyagot és különben is a legkezdetelegesebb műveltségű hitelképes kölcsönkérőnek van annyira vágott dohánya, hogy ott veszi fel kölcsönét, ahol azt legelőnyösebben kaphatja és ha még ehhez megemlítjük azt is, hogy ma már majdnem minden falucskában van ügynök, aki a kis birtokos részére olcsóbbnál-olcsóbb ajánlatot hoz jelzálog- vagy törlesztéses kölcsönökre; mindez meggyőzheti a törvényhozást arról, hogy a szándékolt törvény életbeléptetése még nem aktuális, annál kevésbé nem sürgős.

De amennyiben mégis korlátozni kell és egy határvonalat meg kell szabni, hát egy maximumot kell megállapítani és pedig nézetem szerint az volna a legcélszerűbb, hogy a vidéki pénzügyintézetek a nekik nyújtott hitel mindenkori visszleszámítási kamatlábján felül inkluzíve minden kezelési díjjal, maximum 4%-ot számíthatnak, ez pedig mindig ellenőrizhető, mert a pénzügyintézetek ugyanis nyilvános számadásra kötelezett vállalatok. Azonban igen valószínű az, hogy ha állandóan kedvező pénzügyviszonyok lesznek, a vidéki pénzügyintézetek sem fognak összehalmozni nagy készpénz-állományt, hanem sietni fognak tőküket a megengedett maximális kamatlábjánál olcsóbban is elhelyezni.

Frankovits Mór

a Nagysomkúti keresk. bank vezérigazgatója.

A zálogjegyek kezelésének reformja.

A zálogjegyek kezelésének egyöntetűségét és egyszerűsítését van hivatva biztosítani az *aradi* kereskedelmi és iparkamarának következő reformjavaslata:

A kézzzálogok kiváltása, vagy a lejárt kölcsönök meghosszabbítása alkalmával kiszolgáltató nyugtatók tárgyában 1900. évi január hó 19-én kelt 44.745. számú kereskedelemügyi miniszteri rendelet a zálogüzlet-tulajdonosokat arra kötelezi, hogy a lejárt kölcsön meghosszabbítása és a zálogtárgy kiváltása alkalmával a félnek a teljesített fizetésekről nyugtát szolgáltatassanak ki, minekfolytán a zálogüzlet-tulajdonosok az iparhatóság által hitelesítendő szelvény-(juxta)-könyvek vezetésére vannak kötelezve.

Ezen rendelkezés a gyakorlatban jársonként, illetőleg iparhatóságoként más-más módon jut érvényre. Ha vannak helyek, ahol az iparhatóságok a juxtakönyv vezetését szigorúan meg nem követelik, úgy az ennek területén levő zálogüzletek tetemes kezelési költséget és idővesztést tartarítanak meg — esetleg a közönség érdekeinek veszélyére; más iparhatóságok területén a nyugta kiadása fakultatíve kötelező és vannak helyek, ahol a teljesített fizetésekről — még ha a fél ezt kifejezetten nem is kívánja, a nyugtát kiállítják és kiadják a fizetést — vagy a zálogtárgy kiváltását teljesítik.

Részben tehát már a gyakorlat egyöntetűségének hiánya is, de főképpen az alább kifejtett indokok ajánlatossá teszik, hogy a közönség állandó és hathatós védelmére, de a zálogintézetek kezelésének egyszerűsítése és a kezelési költségek okszerű és méltányos csökkentése céljából is rendeleti uton egységesítsék a kézi zálogok kiváltása és a lejárt kölcsönök meghosszabbítása alkalmával kötelező eljárás.

A zálogüzletek terén általában mostoha viszonyok uralkodnak. A szedhető 12%-os kamatláb mellett az intézetek csak a legcsekélyebb és legerényebb hasznot tudják elérni. A belyegilletékek, a betörés és tűzkar elleni biztosítás költségei, a kezelési, raktározási, nyomtatvány- és irodai költségek, az üzletbér, a tisztviselők és alkalmazottak illetményei, az adó és mindezek fölé a pénzdrágaság olyan költségessé teszik a zálogüzletek fenntartását, hogy pl. az aradi kamarának 60.000 lakossal bíró székhelyén mindössze egy kézzzálogüzlet van, mely az egyik nagyobb aradi pénzintézet tulajdona s ez minden forgalma daczára nyereség nélkül zárja üzletét s inkább a szegényebb néposztálynak, mint a tulajdonos részvénytársaságnak érdekében áll fenn. A fenntartási és kezelési költségek mérlegébe azonban semmi akkora és olyan felesleges súlylyal nem esik, mint a juxtakönyvek vezetése. Az egyik aradi zálogintézet ugyanis olyan zálogjegyek használatát vezette be, amelyek a juxtakönyvek vezetését feleslegessé teszik. Az aradi kamara által a miniszternek bemutatott zálogjegy-minta meggyőződést nyújt arról, hogy ilyen rendszerű és beosztású zálogjegy használata által a fél úgy az elzálogosításnál, valamint minden egyes meghosszabbításnál, törlesztésnél stb. a kezei közt levő zálogjegyen nyeri a nyugtázást s e jegyek másik fele az 1861. évi XIV. t.-cz. 10. §-a alapján foganatosítani szokott iparhatósági ellenőrzés céljaira is a jegyzőkönyvben megőriztetik.

Kétségtelen, hogy ezen zálogjegyek használata mellett a külön juxtakönyves nyugtató felesleges s ennek kiállítása csak idővesztésbe és nagyobb költségbe kerül, megdrágítja és megnehezíti a kezelést.

A kamara ennél fogva javasolja a kereskedelmi miniszternek, hogy a juxtakönyvek vezetésének kötelezettségére vonatkozó rendelet hatályon kívül helyeztessék s ehelyett az aradi kamara által bemutatott zálogjegy-minta tétessék kötelezővé.

Pénz- és értékpapirpiacz.

Budapest, május 20.

Az *Angol bank* a pénzpiacz optimisztikus bírálóit csalódásba ejtette, mert kamatlábát még nem szállította le 2 $\frac{1}{2}$ %-ra. Az okok, melyek erre ösztönözték, nem annyira belföldiek, hanem más világrészekben keresendők. Itt van elsősorban Keletindia, mely kényszerítve volt londoni aranyköveteléseinek majdnem felét felmondani, miután az éhínség a gyarmat kereskedelmi és fizetési mérlegét kedvezőtlenül befolyásolta. A kínaiak által eszközölt eladások által előidézett ezüstárleszorítás is némi aggodalmat keltett. Egy további momentum, mely a kamatláb-leszállítás elhalasztására okot szolgáltatott, az amerikaiak újabb aranykereslete. A múlt évben Amerika 143 $\frac{1}{2}$ millió dollár aranyat importált, aminek kétharmadrésze Angolországból származott. Ha az Egyesült-Államok a helyett, hogy az adósságokat aranyban térítené meg, arra törekedett volna, hogy arany helyett vasuti kötvényekkel fizet és az aranyat megtartja, amint azt most cselekszi, eltűnik az Angol bank minden reménye, hogy rövid idő múlva visszakapja aranyát. Eddig Angliába csak 12 millió dollár tért vissza, úgy, hogy még mintegy 75 millió dollárt követelhet Amerikától. Ehhez járul, hogy Argentína is nagyobb aranyadósságát kukoricza, buza, lenmag és bőrékkel törleszti. Minél inkább leszállítaná az Angol bank rátáját, annál gyorsabban lenne kényszerítve a kamatláb új felemelésére. Minden tekintet nélkül leszállíthatná a Német birodalmi bank kamatlábát 4 $\frac{1}{2}$ %-ra, mert úgy is 1%-kal magasabban számítol le. Ha ezt eddig nem cselekedte, erre bizonyára az indította, hogy előbb pontos tudósítást kíván nyerni a német pénzpiacz igényeiről, mielőtt a kamatlábát leszállítja.

Berlinben a magánkamatláb 3 $\frac{7}{8}$ %, a devizaárfolyamok alakulásából következtetve, valószínű, hogy a kamatláb a közelebbi napokban tovább hanyatlik.

Londonban a pénzviszonyok nem változtak, amennyiben pénz igen bőven áll rendelkezésre és a magánkamatláb 1 $\frac{5}{8}$ %-ig esett, de még ez áron is csekély mennyiségben vétetett igénybe. Az Angol bank kamatlábjának leszállítását csütörtökre várják.

Párisban a pénz igen olcsó: a magánkamatláb 2% alá esett.

A *belföldi pénzpiaczon* a pénz oly bőven áll rendelkezésre, hogy a 3 $\frac{3}{4}$ % ellenében kínált francia pénzt is drágának találják és vidéki pénzintézeteink el vannak halmozva osztrák bankok visszleszámitolási ajánlataival. Megírtuk, hogy múlt hó közepén a budapesti bankoknál elhelyezve levő állampénzekből 16 milliót a pénzügyminiszter felmondott. Most újból mintegy 30 millió korona lett felmondva, mely e hó végéig visszafizetendő. Ez összegnek a bankoktól való elvonása azonban nem fog a pénzpiaczon zavart előidézni, részint azért nem, mert a hitelügyek igen mérsékeltek, részint pedig azért, mert a magyar korona-járadék júniusi szelvényeinek beváltása folytán 38 millió korona kerül a pénzpiaczra.

A jegybankok utolsó kimutatásai:

Osztrák-magyar bank:	máj. 7.	máj. 15.
	k o r o n a	
Érckészlet...	1,501,969,000	1,499,456,519
Váltótárcza ...	501,806,000	425,741,233
Lombard ...	84,227,000	75,545,400
Bankjegyforgalom ...	1,812,351,000	1,773,337,740
Adómentes jegytartalék ...	89,617,000	126,118,000
Bankkamatláb ...	4 $\frac{1}{2}$ %	4%

Német birodalmi bank:		
	máj. 7.	máj. 15.
m á r k a		
Erczkészlet...	956.875,000	995.027,000
Váltótárca ...	973.641,000	959.980,000
Lombard ...	82.776,000	81.387,000
Bankjegyforgalom ...	1.489.155,000	1.428.969,000
Adómentes jegyérték ...	30.281,000	146.629,000
Bankkamatláb ...	5%	5%
Angol bank:		
	máj. 7.	máj. 14.
font sterling		
Erczkészlet...	37.499,000	37.029,000
Váltótárca ...	29.665,000	29.041,000
Bankjegyforgalom ...	28.725,000	28.452,000
Összes tartalék ...	27.195,000	27.027,000
Bankjegyérték ...	25.657,000	25.599,000
Bankkamatláb ...	3%	3%
Francia bank:		
	máj. 7.	máj. 14.
f r a n k		
Aranykészlet ...	2.907.918,000	2.941.111,000
Ezüstkészlet ...	907.994,000	910.079,000
Váltótárca ...	933.081,000	915.816,000
Bankjegyforgalom ...	4.831.569,000	4.806.044,000
Bankkamatláb ...	3%	3%

Az elmúlt hét üzletmenete a *börzén* nem elégitette ki a spekulánsokat. A külföldről ugyan nagyobbára igen kedvező jelentések érkeztek, egyben azonban mindenütt panasz merült fel, hogy a nagyközönség nem vesz részt olyan mértékben a forgalomban, ami a szerény mértékű igényeket csak félig-meddig is kielégíthetné. Különösen Németországban stagnál az üzlet néhány nap óta, mert a londoni ráta nem olcsóbbodott és így a német pénzügyi merevsége nem szűnt meg teljesen. A kedvező amerikai jelentések hatását pedig kellőképpen nem értékelték, mert az ottani vaspiac helyzetét nem látják tisztázottnak és a newyorki és csikágói börze fölbuzdulását csak egy kis csoport lelkesedtségének számítják be, amely az Egyesült-Államok ideai kedvező terméskilátását arra vélte fölhasználándónak, hogy hosszérelkedtségét haszonnal lebonyolítsa.

Nálunk sok mindenfélét hoztak föl annak mentségéül, hogy a tőzsde irányának javulása megfeneklett és ismét borúsabb perspektíva nyílik a holt idény kezdetén. Nevezetesen politikai hírek nyugtalanítottak, amelyek részben az osztrák keresztényszociális pártnak intrazigens magatartására vezetendők vissza, továbbá súlyos ellentét merült föl Magyarország és Ausztria kormányai között, mert a tisztai fizetések dolgában még nem jött létre megállapodás, úgy, hogy jól informált körökben kormányválságról esett szó, amely első sorban a közös miniszterek állását rendíthetné meg. Mindezekhez hozzájárult, hogy ismét a király gyöngéledéséről terjedtek hírek, amelyek több rendbeli hivatalos czáfolat daczára hívőkre találtak a börzén. Ha ehhez hozzáteszük, hogy a budapesti gabonabörze áringadozása azt a föltevést is megengedte, hogy az esőhiány a termést fenyegeti, elég indokot hoztunk föl, ami a magára hagyott spekuláció kishitűségét és tartózkodását megokolja. Végül nem szívesen fogadták, hogy a székesfővárosi kölcsön egyelőre halasztást szenvedett és a magyar beruházási kölcsönt sem kötik meg egyhamar. Szóval az események nem igazolták a vérmes reményeket, melyeket elég mohón kieszelték, mihelyt nyilvánvaló lett, hogy a súlyos depresszió, amely tavasz eleje óta ólomsúlylyal nehezedett a börzére, kissé alábbhagyott. Attól kell már most tartani, ha rövidesen nem jön valami új kedvező impulzus, hogy az üzlet a régi letárgyába sülyed vissza; hiszen az osztrák vasutak államosító akciójának elhúzódása és az osztrák vaspiac gyöngülése amúgy is megfosztotta a bécsi piacot legszebb illúziójától. Már pedig ezidőszent

ismét nagyon nagy a függés a bécsi piactól, amelynek a jó kedve nálunk élénk visszahatást idézett föl és ennél fogva kedvezőtlen érzéseket is ébreszthet, amitől bizonyára jobb volna, ha megkimélnének bennünket.

A nemzetközi piacon, néhány napi élénk forgalom után, ismét a régi tunyaság szimptomáit észleltük. Mindkét hitelrészvény néhány korona keretében ingadozott, végül gyöngébben zárult. Legutóbb az *osztrák hitelrészvény* 633—K áron, a *magyar hitelrészvény* 751—K áron zárult. Az *államvasutárészvény* 694—700 K közt váltakozott, utóbb 694—K áron zárult. A *déli vasutárészvény* eleintén bécsi arbitrázvásárlás nyomán 138—K-ig emelkedett, majd 134·50 K-ra esett vissza.

A helyi piacz értékei egyenlegképpen javultak. Kiemelendő a *jelzalogbank-részvény*, amelyet Széll Kálmán párisi utazása kedvéért vásároltak és 445 koronáig fizették. A *leszámitoló bankrészvény* is néhány koronával javult, a *hazai bankrészvény* ára alig változott. A *rimamurányi* részvény ismét tetemesen emelkedett, részben mert az investíciós munkák hasznát kalkulálják, részben, mert már most 30 koronára taksálják az idei osztalékot. A két *villamos vasutárészvény* ára tartott, de kötés csak gyéren volt.

A készárupiacon valamivel több üzlet volt, mint a múlt héten. Megjegyzendő azonban, hogy nagyobb részt a kőszén- és építőiparrészvények cseréltek gazdát, míg a többi elhanyagolták. Az *agrárbank-részvény* ismét 5 koronával javult, mert a tranzakciót a francia csoporttal és a részvény bevezetését a párisi tőzsdén kedvezően ítélték meg. A *belvárosi takarékrészvény* 6, a *magyar jég-részvény* 18 koronával drágult. A *központi hitelbank-részvény* 5 koronával hanyatlott. Olcsóbbodott a *hengermalom-részvény* is 10, a *Viktória-malom* 5 koronával, az *István téglarészvény* 10, a *kőbányai gőztégla-részvény* 25, a *Drasch-féle téglarészvény* 7, a *magyar aszfalt* 5 koronával *Adria* ismét 8 koronával drágult.

A sorsjegypiacon teljesen üzletelen volt. Változást is alig jegyeztünk föl, csak az *Erzsébet-szanatórium* sorsjegyet kínálták 25 fillérrel olcsóbban, mint a múlt héten.

A valuta és ércváltó eltérése a múlt héthez képest minimális volt.

A járadékpiac az elmúlt hét folyamán igen szilárd volt, utóbb azonban valamivel gyöngült, mert úgy látszik, hogy az alkudozás a Rothschild-csoport és a magyar kormány között kissé fennakadt, az új kölcsön kibocsátása egyelőre megkésett; lehet, hogy őszig teljesen elmarad. A *magyar aranyjáradék* 10 fillérrel, a *magyar koronajáradék* 15 fillérrel, az *orosz járadék* 75 fillérrel drágult. A beruházási piacz teljesen üzletelen, változatlan volt.

A külföldről érkezett részletes tudósításaink a következők:

Berlinben a külföldi kedvező jelentések nem tették meg a kellő hatást, mert a vaspiacról kedvezőtlen üzleti jelentések érkeztek. A pénzügyi javulását, amely a birodalmi bank mediókimutatásából elértük, figyelembe sem vették. Az amerikai vasutak azonban Newyorkkal egyetértvén kissé javultak. A bankrészvényeket elhanyagolták. A tengerhajós részvények elég jól tartottak. A készárupiacon az irány egyenlőlen volt.

Párisban állandó a jókedv, ami az orosz értékek piacának szilárd magatartásával volt összefüggésben. A réz- és a gyémántbányapiacz értékei emelkedtek, az aranybányaértékek ára is javult valamivel.

Londonban is szilárdan folyt az üzlet.

Newyorkban valóságos hozmozgalom van fejlődésben, amely azonban ma némi realizálás folytán kissé főnakadt.

Bécsben ismét politizálnak a börzén, ami a nemzetközi értékek árának hanyatlásában jutott kifejezésre.

Az e heti jelentékenyebb árváltozások a következők:

	máj. 13.	máj. 20.	Változás
Magyar aranyjárdék	111.25	111.35	+ 0.10
Magyar koronajárdék 4%	93.65	93.80	+ 0.15
Agrárbank	440.—	443.—	+ 3.—
Magyar hitel	748.50	751.—	+ 2.50
Jelzálogbank	442.—	437.50	- 4.50
Leszámitolóbank	475.50	473.50	- 2.—
Oszttrák hitel	633.50	633.—	- 0.50
Bpest-lipótvárosi tkp.	163.—	159.—	- 4.—
Pesti hazai I. takarékp.	18300.—	18275.—	- 25.—
Magyar jégbizt.	313.—	331.—	+ 18.—
Hengermalom	325.—	315.—	- 10.—
Viktória gőzmalom	630.—	625.—	- 5.—
Északmagyar köszén	252.—	265.—	+ 13.—
István téglagyár	260.—	250.—	- 10.—
Magyar aszfalt	150.—	144.—	- 6.—
Magy. ált. köszén	635.—	640.—	+ 5.—
Salgótarjáni köszén	580.—	577.—	- 3.—
Újlaki téglagyár	299.—	297.—	- 2.—
Első m. gazd. gépgyár	380.—	385.—	+ 5.—
Danubius hajógyár	227.—	225.—	- 2.—
Fegyvergyár	285.—	288.—	+ 3.—
Ganz és társa	2800.—	2880.—	+ 80.—
Rimamurányi vasmű	555.—	556.50	+ 1.50
Pesti könyvnyomda	3400.—	3500.—	+ 100.—
Győri szeszgyár	345.—	340.—	- 5.—
Kábelgyár	640.—	638.—	- 2.—
Polgári serfőző	348.—	352.—	+ 4.—
Czukoripar	1800.—	1805.—	+ 5.—
Adria tengerhajó	409.—	413.—	+ 4.—
Közúti vaspálya	553.—	551.50	- 1.50
Városi villamos	298.25	267.50	- 0.75
Déli vasút	136.—	134.50	- 1.50
Oszttr.-magy. államvasút	694.—	695.75	+ 1.75

A gabonatözsderől.

Budapest, május 20.

A gabonatözsde a lefolyt héten úgy a készáru-, mint a határidőpiacon feltűnően kis forgalom volt. A f. hó 18-án megjelent hivatalos termés-jelentés sem tudott az ületbe életet lehelni és e jelenségből azt következtethetjük, hogy az érdeklődés mindenfelé alábbhagyott, a spekuláció tartózkodik az angazsmánokba bocsátkozástól. A hivatalos jelentés a vetések javulásáról számol be, bár nem hallgatja el azt, hogy a gaz és acat sok helyütt felszaporodott és a vetések az ország tulnyomó részében sürgősen kívánnak csapadékot. Az eső mindeddig nem következett be és a vidékről máris komolyabb panaszok hallatszanak a nedvesség hiánya miatt. Főleg a zabvetések kívánják meg az esőt és ha ez hamarosan be nem következik, nagyobb károk származhatnak. Egyik feltűnő momentum a gabonapiacra, hogy míg az októberi buza szilárdan tartja árfolyamát, a májusi buza és ezzel kapcsolatban a készáru is lényegesen csökken. A még rövid idővel ezelőtt fennállott 1.80 koronás deport 1 koronára zsugorodott össze. A készbuza eme erős devalvációja a lisztüzlet vigasztalhatatlan menetének következménye. A malmok ezelőtt a felmondott májusi búzát szívesen magukhoz váltották, most azonban, látván, hogy a lisztüzlet javulására minden lehetőség ki van zárva, teljesen tartózkodnak a vételtől, mert sem buza, sem lisztkészlettel nem akarnak az új idényre átmenni. A kínálat pedig a jobb terméskilátások miatt javult, sőt néha sürgős is és ez csak fokozza az árak hanyatlását. Májusi búzában a rossz eladási viszonyok miatt nagyobb felmondások történnek, melyek tulnyomó részben nem kerülnek átvételre. A májusi tengeri angazsmánok erősen csökkentek, a felmondások azonban továbbra is elég nagyok, melyeket egy itteni gabonacég felvesz. Tekintettel arra, hogy az eladási viszonyok jelenleg igen rosszszak, nagyon valószínű, hogy a hátralevő időben a felmondások még nagyobbodnak.

A külföldi piacok, ellentétben a miénkkel, tartott árakat jelentenek.

Északamerika látható buzakészleteinek erős csökkenése mellett még mindig serényen résztvesz az exportban, amit csak azzal lehetne indokolni, hogy a terméskilátások kedvezők és azért a farmerek rászánják magukat az eladásra. — *Argentína* e héten 960,000 mm. búzát hajózott el, a múlt heti 600,000 mm.-val szemben.

Oroszországból különféle hírek érkeznek a vetések állásáról. Míg az ország egyes részeiben nagyjában megvannak elégedve, addig egyes fontos vidékeken nagy területeket kiszántottak és tavaszi vetésekkel pótolják.

Németországban a kilátások határozottan javultak, ugyszintén *Franciaországban*, ahol enyhe és esős idő jart.

A *Balkán* államokban az eddigi igen kedvező jelentések jórésben tovább is fenállanak, de esőre már szükség volna.

Nálunk az egyes cikkek e heti ületmenete következőképpen folyt le:

Buza. A malmok teljesen tartózkodtak a vásárlástól, mert a lisztüzlet ismét pang. A kínálat és a hozatalok javultak. A heti összforgalom kb. 50,000 mm.-t tett.

Rosz. Kis érdeklődés mellett az árak alig változtak. Ausztria is keveset vásárolt. Jegyez 9.90 K-t helybeli paritásra.

Arpa. Az idény előrehaladt és így kevés ület van benne, jegyzése is névlegesen a múlt heti.

Tengeri. Vaggonárúknak élénk forgalom fejlődött alig változott árak mellett. Jegyez 6.55 K-t helyben paritásra és kb. 6-6.10 K-t tiszavidéki állomáson. Ausztria felé a kereslet megakadt.

Zab. E héten is el volt hanyagolva, a fogyasztás keveset vásárolt. Jegyez 7.10-7.40 K-ig ab Budapest.

A *határidő-ületben* csekély forgalom fejlődött ki, mert a vidék tartózkodó álláspontot foglal el. A helyi spekuláció pedig angazsmánokkal telítve van és nem lát egyelőre oly momentumokat, melyek új tranzakciókra ösztönöznek.

A heti zárárfoylamok a következők:

	14.	15.	16.	18.	19.	20.
Buza májusra	11.70	11.88	11.62	11.57	11.28	11.18
Buza októberre	9.98	10.20	10.—	10.15	10.10	10.07
Rosz októberre	8.81	8.90	8.75	8.86	8.82	8.78
Tengeri májusra	6.46	6.57	6.48	6.54	6.54	6.52
Tengeri júliusra	6.56	6.65	6.56	6.60	6.60	6.57
Zab októberre	6.72	6.90	6.74	6.86	6.81	6.78

NYILTTÉR.

(Az e rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Lapkiadásra 3000 K-val

azonnalra társ kerestetik egy 1034 előfizetővel bíró páratlan szép vidéki irodalmi képes folyóirat nagyobb elterjesztésére. Lap tulajdonjoga 2000 koronáért megszerezhető. Szellemi rész és szerkesztés díjtalan. Kiváló hirdetési orgánium. **Kimutatható havi tiszta 500 korona nyereség.** Azonnali megkeresések kéretnek, czim meg tudható „Folyóirat 1032” jeligen a kiadóhivatalban. Közvetítők fényesen díjaztatnak. 3434

Ezer koronával társat keres

vidéki bankbizományi és ügynőkségi, valamint gazdasági irodacég. Biztos 300 korona havi részesedés. Leendő társ csak a pénzkezelést ellenőrizné. Iroda nagy pénzintézetek megyei képviselője. Azonnali belépés szükséges. Czim meg tudható „Bankiroda 1033” jeligen a kiadóhivatalban. Közvetítők díjaztatnak. 3435

Bélyegilletékek Lexikona.

A bélyegilletékek szabályainak, az azokra vonatkozó rendelkezések és joggyakorlatoknak betűsoros összefoglalása.

Pénzintézetek, pénzintézeti tisztviselők, kereskedők, ügyvédek, bírák és bírósági hivatalnokok, állami tisztviselők és jegyzők számára.

A nagyméltóságú m. kir. pénzügyminisztérium által felülvizsgáltván, az 1903. évi aug. 9-én kelt 2268/P. M. sz. rendelettel az összes pénzügyi hatóságok és hivataloknak ajánlva lett.

Szerkesztette: **Beniske Imre** m. kir. pénzügyi s. titkár.

— Ára 6 korona. —
Megrendelhető lapunk kiadóhivatalában.

Váltó- és folyó-szamlai

kamattáblák

Szerkesztette

MURAI ARTHUR

 a Magyar Általános Takarékpénztár
 matematikusa

 Ára **15** korona

Megrendelhető a

 •Magyar Pénzügy• szerkesz-
 tőségében. V., Sas-utca 13.

 Tartalmazzák 1-1.000.000-ig terjedő bármely kamat-
 számnál 93 kamattáblát mellett kiszámított kamattáblát.

BANKOK, takarékpénztárak, szövetkezetek, iparvállalatok, nagykereskedők és mindazok, akik váltók leszámitolásával és visszleszámitolásával foglalkoznak, folyószámlákat vezetnek vagy azok felett rendelkeznek, váltók leszámitolásánál és folyószámlák lezárásánál rendkívüli használatot vehetnek, mivel ezen táblák segítségével nemcsak rendkívül gyorsan lehet dolgozni, hanem főleg az ellenőrzés szempontjából óriási előnyökkel bír.

KÜLÖNFÉLÉK.

Áru- és értéktőzsdei hírek.

A tőzsdei elnök-válság elintézése. A tőzsdetanács levelet kapott *Kornfeld* Zsigmondtól, melyben lemondását visszavonja. Együttal közzétette a tanács azt a levelet, amelyben *Wekerle* Sándor miniszterelnök *Kornfeld*-et maradásra kéri fel. A nyilvánosság e két ténytet tudta meg a tőzsdei elnökválság elsimulásáról. *A dolog historikuma pedig ez volt:*

Kornfeld lemondása után — melynek igazi okát már volt alkalmunk közölni — a tőzsdetanács alelnöke, *Simon* Jakab nagy buzgalommal iparkodott a miniszterelnököt arról meggyőzni, hogy *Kornfeld* maradása az egész tőzsde és az egész kereskedelem óhajta. A miniszteri tőzsdebiztos, dr. *Emich* Gusztáv miniszteri osztálytanácsos, szintén ugyanily értelemben referált a kormánynak. Minthogy *Kornfeld* lemondását a tőzsdereform előtt megnyilatkozó kereskedelem- és tőzsde-ellenes áramlat okozta, amelylyel szemben ettől a kormánytól sok jót várni nem lehet, természetes volt, hogy *Kornfeld*-et elhatározásának megmástitására csakis olyan garanciákkal lehetett rávenni, amelyek ez irányu aggályainak eloszlására alkalmasak. E tekintetben a miniszterelnök érintkezésbe lépett *Kornfeld* Zsigmonddal, aki azonban *külsőleg is látható bizonyítékait* követelte annak, hogy a kormány a tőzsde reformját illetőleg nem azonosítja magát az agrárius tulzókkal. E látható bizonyíték *Wekerle* leveleiben nyilvánult meg, melynek szövegezése a *czimzettnek előzetes hozzájárulásával történt*. *Wekerle* levelének vétele után *Kornfeld*-nél az OMKE., a Kereskedelmi csarnok és a Kereskedelmi testület küldöttségei tisztelegtek, kérvén a kereskedelem nevében a lemondás visszavonását. Az OMKE. küldöttsége: *Sándor* Pál elnök, *Fürst* Bertalan és *Kunz* József alelnökök *Kornfeld*-et biztosították arról, hogy a tőzsdereform alkalmával az egész

magyar kereskedelem mint egy ember fog melléje állani, amikor a tőzsde-ellenes támadások visszaverésére kerül a sor. *Kornfeld* eképpen úgy a kormány részéről megkapta a megnyugtató garanciákat, valamint a közgazdasági körök részéről azt a biztosítást, hogy a tőzsdereform alkalmával egy táborban fognak az oldala mellett harcolni az összes nagy érdekképviseletek. Ilyen körülmények között természetes, hogy kötelessége volt engedni a hangosan megnyilvánult közóhajtnak, minekután már a miniszterelnök is írásban kifejezést adott a kormány ugyanezen óhajának.

A főváros kölcsöne. A *Pesti magyar kereskedelmi bank* és a *Magyar általános hitelbank* versengése a főváros kölcsönéért azzal az előrelátható eredménnyel végződött, hogy a két versenytárs kiegyezett és most már *egyesülve pályáznak a kölcsönért*. A székesfőváros tehát elhalasztotta az alkalmat, hogy a szabad verseny előnyeiket kihasználva, a jobbik ajánlatot választhassa. Az egyesült bankok most már nem terjesztettek fix ajánlatot a főváros elé, hanem elhalasztották az ajánlat-tételt öszre, amikor a főváros megállapítja majd beruházási kölcsön-szükségletének számszerű összegét. *Bárczy* polgármester kommunikéjében azt a reményét fejezte ki, hogy a kölcsön feltételei az új ajánlat szerint sem lesznek kedvezőtlenebbek. Ezt a reménységet abból meríti, hogy a két bank vezetője „előreláthatólag” kizártnak tartja a kölcsön felvételeinek kedvezőtlenebbre válását. A polgármester ebben alighanem csalódnai fog. A két bank nem azért egyezkedett ki erre az üzletre, hogy a fuzióból a fővárosnak legyen haszna, hanem, hogy — egyedül állván már most a piacon — verseny hiányában ők diktálják a feltételeket. Az „előreláthatólag” szócska olyan fentartást jelent, amelynek értelmével az öszre a polgármester is tisztába fog jönni. Most a főváros, ha siet a kedvező alkalmat megragadni, kaphatott volna 30 millió koronát 88 $\frac{1}{2}$ %-ért. Majd elválnak, hogy az öszszel kap-e még pénzt ugyanezen az árfolyamon?

A Magyar agrár- és járadékbank részvényei a párisi tőzsdén. A „Journal Officiel” május 18-iki számában teszi közzé a Magyar agrár- és járadékbank 30.000 darab részvényének a párisi tőzsdén való jegyzését engedélyező közleményt. A kérdéses részvényeknek a párisi tőzsdén való tényleges bevezetése, illetőleg azokban kötetek létesítése a jövő héten veszi kezdetét.

A Magyar hadfelszerelési gyár rt. részvényeit a Magyar pénzügyintézetek központi hitelbankja a legközelebbi napokban bevezeti a *budapesti* tőzsdén. A részvények bevezetési árfolyama ca. 240 K lesz; a névérték 200 K. A pozsonyi Magyar hadfelszerelési gyár rt. most lép negyedik üzletévébe. A múlt hónap végén tartott harmadik rendes közgyűlés az 500.000 K alaptőkét 5000 drb 200 K-s új részvény kibocsátásával, 1.500.000 K-ra emelte fel.

A Magyar ruggyantaárugyár rt. részvényeit a Wiener Bankverein, mint már jelentettük, bevezeti a *bécsi tőzsdén*. A bécsi tőzsde tanácsa most a részvények jegyzését mátol fogva elrendelte.

Az Osztrák-magyar bank deviza-politikája. E czimen a „Frankfurter Zeitung” május 17-iki száma igen értékes cikket közöl, mely mélyen bevilágít az Osztrák-magyar bank deviza-politikájába, melyet hasonló kiterjedésben egyetlen jegybank sem gyakorol s melynek köszönhető, hogy a jegybank a lezajlott pénzválság idején is képes volt az önként felvett fakultatív készfűzetést minden megrázkódás nélkül fentartani. Igen nehéz volt — ugymond — a banknak a saját erejéből azt a feladatot megvalósítani, hogy a kereskedelem és ipar külföldi fizetési kötelezettségei teljesítése czéljára külföldi devizák és valuták mindenkor kellő mennyiségben álljanak rendelkezésre, másfelől pedig, hogy a deviza-spekulációt megbénítsa. Az első nagy gyakorlottságot és feltűnést nem okozó üzleti eljárást, utóbbi nem kevésbé finom tapintatosságot és ügyes lavírozást igényelt. A jegybank e czélból minden számbavehető külföldi piacon nagyszámu tudósítóval lépett összeköttetésbe és nem habozott a deviza-piacon való uralmának meg-

szilárdítása érdekében oly műveletekbe való bocsátkozástól sem, melyek alig jártak haszonnal vagy talán némi veszteséget okoztak. Megtörtént például, hogy Koppenhágában vett német váltókat, hogy azokat Amszterdamban Párisra szóló devizákkal cserélje ki. E tekintetben kiemelendő, hogy a bank nem csupán a nyereségre törekvő intézetnek, hanem a közérdeket szolgáló intézménynek tekintette magát. Érdekes képet nyújt a cikk a bankzsíró- és csekkforgalomról is, mely nevezetesen szerepet játszik a nemzetközi fizetések teljesítésében s mely szervet a Német birodalmi bank nélkülözi. A jegybank bárkiné — azoknak is, akik nem számlatulajdonosok — belföldi pénz ellenében csekk útján közvetíti a külföldi fizetéseket és közel 500 külföldi piacon ír ki csekket. E célból a bank összeköttetésben áll német, angol, francia, egyiptomi, amerikai, belga, hollandiai, görög, olasz, spanyol, portugál, orosz, keletázsiai, román, török és svájci bankokkal és a bank által kiírt esetek évenként mintegy félmilliárd koronát képviselnek. Bizony nehéz lesz a felállítandó önálló magyar banknak ezeket az összeköttetéseket megszerezni és az évek során át kiépített szervezethez hasonlóan a birtokába jutni.

Bank- és hitelügy.

A betétkamatláb leszállítása. A betéti kamatláb egyöntetű megállapítása tárgyában kartellált budapesti nagy pénzintézetek a *betéti kamatlábat* június 16-tól, a *pénztári jegyek* kamattételét pedig május 23-tól kezdve $3\frac{3}{4}\%$ -ra *szállították le*. A kartellen kívül álló többi nagy pénzintézet pedig 4% -ra mérsékelte a betétkamatot.

A postatakarékpénztár csekk- és kliring-üzletét illetőleg figyelemre méltó javaslatokat tett *Éber Antal* dr. a kereskedelmi tárca tárgyalása alkalmából.

A csekk- és kliring-üzlet kezelésének beosztását és rendszerét kereskedelmileg nem tartom helyesnek. Hogy történik ez? A csekk-betevő kap két százalék kamatot a betét után, amely az intézménynél fekszik. De nagyon fontos a napok száma, mert csak az olyan betét kamatozik, amely egy hónap elsejét és tizenötödikét megéli a postatakarékpénztárnál. Ha valaki számlájára másodikán befizet egy összeget és azt huszonkilencedikén kiveszi, az nem kamatozik semmit. Innen van azután az az aránytalanság, hogy a postatakarékpénztári csekk számlára elhelyezett 69 millió korona csekkbetét után kifizetett kamat összesen 451,300 korona volt, vagyis *háromnegyed százaléka az egész tőkének*, ami mutatja, hogy mily csekély részben volt olyan tőke, mely az előírt időt ott megérte volna. Ezzel szemben szed a postatakarékpénztár kezelési díjat mindenféle művelet után négy fillért, azután a kifizetések után jutalékot, amely megint két részből áll. 6000 koronán alól egy negyed ezreléket. Tapasztalatból mondhatom, hogy oly komplikált számítást eredményez ezen kamatkezelés és jutalék, hogy a nagy pénzintézetek, amelyeknek nagy a csekkforgalma, végleg le kell, hogy mondjanak, hogy azok mikénti kiszámítását egyáltalában ellenőrizhessék, mert ha valaki erre vállalkozik, végül oda lyukad ki, hogy több munkaerőt és időt kell e komplikált számítás ellenőrzésére fordítani, mint amennyit az egész kitesz. A csekkbetétek után az állam mindössze 450,000 koronát fizet ki egy évben. Kezelési díjakban és jutalékban beszéd 834,000 K-t; ebből az én számításom szerint körülbelül 400,000 K esik erre a komplikált jutaléokra, 400,000 K pedig az egyforma 2 krajczár kezelési díjra. Ugy látom, hogy önként kínálkozik a remedium módja. Mikor az a kevés kamat, a mit kifizetünk, ugyanannyit tesz, mint az a komplikált jutalék, amit beszédünk, legegyszerűbb volna mind a kettőt egyszerre beszűntetni: sem a kamatot nem fizetni, mert hisz csekk számlán ilyen 2% kamattal úgy sem hagyja senki a pénztét, sem ezt a komplikált jutalékszámítást nem eszközölni, amelyből senkinek semmi haszna nincs, hanem egyszerűen a kettőt *kompenzálni és eltörölni úgy a 2% kamatot, mint a 2 krajczár kezelési díjat*. Így az államnak ugyanannyi bevétele lesz, mint ma, a magánosoknak kevesebb elszámolásuk, kevesebb dolguk lesz, mint ma és meg vagyok győződve, hogy mihelyt a postatakarékpénztár csekk-üzlete abba a tiszta világításba lenne beállítva, hogy minden egyes művelet 2 krajczár illeték alá esnék és semmi más alá, ez a csekkforgalom nagy mértékben fellendülne.

Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter, *Éber* beszédjére reflektálva, kijelentette, hogy az eszmét helyesnek és gyakorlatinak találja és azzal foglalkozni is fog.

Kisgazdák országos hitelbankja rt. cég alatt *Budapest*en új pénzintézet van alakulóban 5 millió K alaptőkével, melyből azonban egyelőre csak *1.5 millió K-t* bocsátanak ki. A részvénytőke feloszlik 15000 drb 200 koronás és 20000 drb 100 koronás félrészvényre, amelyből ezuttal 5000 drb egész és 5000 drb fél részvény bocsátatik jegyzésre. Ha azonban a tervezett 1.500,000 K-nál nagyobb összeg jegyezettnek, úgy az alakuló közgyűlés e magasabb jegyzések alapján fogja a részvénytőkét megállapítani. Az aláírás záróideje: július 15. A bank a kisgazdák hiteligényeinek kielégítésével és az életbiztosítással összekötött jelzálogkölcsonők művelésével fog foglalkozni. Az alapítók: *Thoroczky* Viktor báró, *Laehne* Hugó, *P. Ábrahám* Dezső dr. orsz. képviselők, *Rusznayk* József és *Paur* Ödön bankigazgatók, a *Kisgazdák országos szövetsége* (Budapest), *Sándor* Mihály, *Csontós* Imre, *Király* Gergely földbirtokosok, *Krenner* Géza dr. ügyvéd (Karczag), *Bordács* Tamás, *Molnár* Lajos, *Máthé* Gábor, *Varga* Sándor földbirtokosok (Kisujszállás), *Józsa* Sándor, *Fehér* Lajos és *P. Szabó* József földbirtokosok (Kunhegyes), *Szilágyi* Imre, *U. Nagy* Sámuel, *Győri* Gergely és *F. Nagy* Imre földbirtokosok (Kunmadaras), *Kiss* Sándor földbirtokos (Kővágóörs), *Zsebeházy* Károly földbirtokos (Szent-Gál), id. *Szűcs* Bálint földbirtokos (Nagy-Igmánd), *Pozsár* Mihály földbirtokos (Szapárfalu), *Madarász* Zsigmond földbirtokos (Nemeskiszfalud) és *Fekete* János földbirtokos (Nagysimonyi).

A Turul takaré- és hitelszövetkezet (VI., Liszt Ferencz-tér 3.) és a *Gazdák, iparosok és kereskedők hitelszövetkezete* (VI., Teréz-körút 1/c) fuzionálni fognak. A fuziót, mint már jeleztük, a Turul hitelszövetkezet legközelebbi közgyűlésén fogja kimondani. A Turul 1906-ban alakult és az 1907. június 27-én lezárt mérleg szerint 54,160 K volt a kölcsönállománya, míg üzletrészekért 19,699 K volt befizetve. Nyeresége 618 K volt. — A *Gazdák* szövetkezete szintén 1906-ban alakult az Atlas életbiztosító társaság égisze alatt és az 1906. évi mérlegében a befizetett üzletrészek 1452, a befizetett részjegyek 20,530, a hitelezők 17,589, míg az adósok 35,921 K-val szerepeltek. Nyeresége 107 K volt.

A Terézvárosi takarékegyesület m. szöv. (V., Váci-körút 12.) a *felszámolás kimondása* tárgyában rendkívüli közgyűlést hívott össze, amelyet azonban nem tartottak meg. Az igazgatóság most május 23-ra a rendes közgyűlést hívja össze és tekintet nélkül a történetekre, teljes újdonság gyanánt javasolja a felszámolás kimondását.

A Galántai hitelintézet rt., melynek alakulásáról már jelentést tettünk, május 10-én tartotta meg alakuló közgyűlését. Igazgatósági tagok lettek: *Bukovszky* Venczel, *Berényi* Jenő, *Bárdos* Mór, *Sztruhár* István, *Fuchs* Ignác dr., *Stern* Simon ifj., *Fischer* Mór, *Pollák* Ignác dr., *Duschinszky* Frigyes, *Wiener* Lajos, *Szamek* Dávid, *Magen* Jakab és *Hübsch* Ignác dr. Felügyelő-bizottsági rendes tagok: *Frídóczky* Árpád, *Stern* Arthur, *Bernkopf* Károly és *Körösch* Jakab; pötag: *Pituk* Titusz. Igazgatósági tanácsstagok: *Kollmann* Gyula, *Pollák* Flórián, *Száz* Elek, *Takács* Gedeon, *Németh* Albert, *Erdélyi* Imre, *Arató* József ifj., *Adler* Mór, *Stern* Ignác, *Kovács* Sándor, *Messinger* Izsák és *Weisz* Lipót. Az intézet június 1-én kezdi meg működését.

A Tapolczavidéki gazdasági takarékpénztár rt., melynek alakulásáról már jelentést tettünk, elnökévé *Szemszky* Gyula, vezérigazgatójává *Merkly* Antal, helyettes-igazgatójává *Marton* Rezső választották meg. Az igazgatóság tagjai a következők: *Bozay* Pál, *Felisch* Antal, *Hiller* Pál, *Hoffmann* László dr., *Mojzer* Endre, *Pauk* Vilmos, *Pruska* Ferencz, *Patzay* György, *Redl* Gusztáv, *Scheller* Zsigmond és *Weiler* Ignác. Ügyész: *Szűcs* Arnold dr. A felügyelő-bizottság tagjai: *Békeffy* Ignác, *Cságyoly* Pál, *Csemez* Pál, *Csillag* Ernő, *Dobrovits* Miklós, *Fehér* Sándor, *Krausz* Emil, id. *Marton* Samu, *Pék* János, *Rónay* Pál, *Sebestyén* Gábor, *Rímanóczy* Endre, id. *Scheer* József és *Tóth* Rafael.

Uj pénztintézet Kiskunmajsán. *Kiskunmajsán* részvénytársasági alapon új pénztintézet van alakulóban 200,000 K alaptőkével (1000 drb 200 K névértékű részvény.)

Az Aradi központi takarékpénztár rt. május 17-én tartott rendkívüli közgyűlése elhatározta az *alaptőke fel-emelését 500,000 K-ról 1 millió K-ra*, 2500 drb 200 koronás részvény kibocsátása útján.

A Kiskunmajsai takarékpénztár legközelebb *felemeli alaptőkéjét 100,000 K-ról 200,000 K-ra*, 1000 drb 100 K névértékű részvénynek 130 K árfolyamon való kibocsátása útján.

A Szatmári kereskedelmi és iparbank rt. május 31-én rendkívüli közgyűlést tart a jelenlegi 300,000 K alaptőke *feemelése* tárgyában.

A Dévai takarékpénztár igazgatósága a közgyűlés utasítására tervbe vette 200,000 K részvénytőkéjének 400,000 K-ra való *feemelését*. A részjegyzés joga elsősorban a részvényeseket illeti meg 100 K névértéknek 85%-os ráfizetésével, melyvel tartalékai is 420,000 K-ra emelkednek fel. A részvényesek által nem jegyzett részvényekre nem részvényesek 120 K ráfizetéssel tehetnek előjegyzést.

A Csurugi első takarékpénztár rt. *felemeli alaptőkéjét 100,000 K-ról 150,000 K-ra*, 500 drb 100 K névértékű részvénynek al pari kibocsátása útján. A régi részvényesek két régi részvény után egy újat vehetnek át július 1-ig.

A Hajdúhadházi gazdasági bank rt. *alaptőkéjét felemelte 70,000 K-ról 100,000 K-ra*, 300 drb 100 K-s névértékű részvény kibocsátása útján.

Az Economul részvényekre alapított hitelintézet és takarékpénztár (Kolozsvár) *Marosludason fiókot* létesített.

A Zentavidéki takarékpénztár rt. május 31-én rendkívüli közgyűlést tart, hogy a „*pénztárnok indokolatlan elmaradása*” tárgyában intézkedjen.

A Szerb takarékpénztár rt (Nagybecskerek) válságának súlyos fordulatot adott az, hogy *Radivojevic* Milolyub vezérigazgató a napokban megszökött Nagybecskerekéről.

Kamatláb-változások. Az *Esztergomi takarékpénztár rt.* 4, a *Sárközi takarékpénztár (Kalocsa)* 4¹/₂%-ra szállította le a betéti kamatlábat.

Ipar.

Az állami bányavasárlások végre törvényjavaslat alakjában is a Ház elé kerültek. A javaslat felhatalmazza a pénzügyminisztert, hogy az állami vasgyárak tüzelőanyag- és vasérc-szükségletének fokozottabb biztosítása érdekében a Krassó-Szörény vármegye *Pojen* község határában fekvő *Van der Osten*-féle erdő-, bánya- és földbirtoknak, a borsod-megyei *Ormós-pusztá* nevű, *Radvánszky* báró-féle birtok szénkihasználási jogának, a Hunyadvármegye *Aranyos* völgyében lévő vasbánya-jogosítványoknak megvételére — ami már hónapok előtt megtörtént — továbbá ezeknek üzemvitelével kapcsolatos szállító utak, üzemi és kezelési berendezések és a felszerelések létesítésére 10.000,000 koronát igénybe vehessen. Ezt az összeget a kormány a pénztári készletekből fedezi és az állami vasgyárak beruházásai között számolja el. — A Van der Osten-féle birtok vételére 4.500,000 K, berendezésekre pedig 2 millió K szükséges. Az Ormospuszta szénkihasználási jogának az ára 900,000 K. Az itt termelendő szénre a diósgyőri gyárnak van szüksége és a megfelelő berendezésekre 1.36 millió K szükséges. A hunyadmegyei aranyosvölgyi vasbánya jogosítványok megvételére 415,000 K, berendezésére 700,000 K szükséges. Átmeneti kiadásokra és illetékekre 150,000 K van előirányozva.

Meteor rt. cég alatt Budapesten (VI., Gyár-utca 18.) 400,000 K alaptőkével (2000 részvény á 200 K) részvénytársaság van alakulóban a *Waldner*-féle szabadalmazott szén nélküli ivlámpák és vetítőlámpák gyártása és forgalombahozatala céljából.

Welleminsky és Gottlieb „Adria“ halkonzervgyárak részvénytársaság Budapesten cég alatt a *Welleminsky és Gottlieb* cég budapesti és a *Trigarszky Emil és társai* debreczeni cég „Adria“ halkonzervgyára fuzionál. Az új részvénytársaság székhelye *Budapest, alaptőkéje 400,000 korona* (1000 darab 400 koronás részvény). Alapítók: a *Forgalmi bank rt.* (Debreczen), *Ungar Jenő* bankigazgató (Debreczen), *Kontsek Géza* nagykereskedő (Debreczen), *Trigarszky Emil* keresk. ügynök (Debreczen), *Welleminsky és Gottlieb Halkonzervgyári cég* (Budapest), *Gottlieb Benő* gyáros Budapest (vezérigazgató), özv. *Welleminsky Rezsőné* gyártulajdonos (Budapest), *Váradi Szabó János dr.* földbirtokos (Debreczen), *Félegyházy János* kereskedő (Debreczen), *Tóth Kálmán* birtokos (Debreczen), *Hegedüs Jenő dr.* ügyvéd (Debreczen).

Lapp Henrik magyar mélyfúró, bánya- és mélyépítő rt. cég alatt a *Heinrich Lapp A.-G. (Berlin)* új részvénytársaságot alapított *Budapesten, 500,000 K alaptőkével*.

A Vacuum Oil Company rt. június 20-án tartandó közgyűlésén igazgató-tanácsot fog alakítani és megválasztja annak tagjait is. A tanács elnöke *Vörös László* volt kereskedelemügyi miniszter, aki — mint már jeleztük — e tiszttségét már korábban elfogadta s új tiszttségét május 11-én elfoglalván, a társaság ügyeinek vezetését átvette. Ugyanez a közgyűlés az *alaptőkét is felemeli 15 millió K-ról 25 millió K-ra*.

Az Osztrák-magyar államvasut társaság magyarországi bányáinak és hutáinak a magyar kormány által való megvásárlásáról szóló híreket *hivatalosan megczáfolják*.

A Magyar granal rt. május 24-én rendkívüli közgyűlést tart a jelenlegi 200,000 K alaptőkének 100,000 K-ra való *leszállítása* tárgyában.

A Kőbányai gőztéglagyár-társulat Pesten az 1907.8. üzleti évben, melyet márczius 31-én zárt, 223,282 (1907: 183.113) K bruttó bevétel ért el. A költségek levonása után a *tiszta nyereség 138.561 K*, az előző évi 105,029 K-val szemben. A mérleg-tételek (zárójelben az előző évekkel) a következők:

Vagyron: Gyártelepek 1.937,202 (1.937,203), készletek 233,096 (264,449), kocsi 2500 (2500), irodai berendezések 2800 (2800), adósok 85,131 (63,822), értékpapír és készpénz 222,918 (154,547), pénztár 1912 (2708) K. — *Teher:* Részvénytőke 672,000 (672,000), tartalék 272,477 (267,477), fel nem vett osztalék 1440 (1000), törlesztési alap 1.346,787 (1.360,798), hitelezők 54,295 (21.695), nyereség 138,561 (151,59) K. Végösszeg 2.485,561 (2.428,029) K.

Az Ingatlanforgalmi és építkezési vállalat rt. az 1907. évben 23,759 (1906: 29,679) K bruttó bevétellel dolgozott. A mérleg 7949 K *nyereséggel* zárult, amit azonban levonva az előző évekről áthozott 15,635 K veszteségből, új számlára még 7686 K *vesztés* kerül. A mérleg-tételek (zárójelben az előző évekkel) a következők:

Vagyron. Angyalföldi telkek és épületek 1.000,000 (1.000,000), czirkveniczai telkek 10,000 (10,000), adósok 99,113 (87,668), veszteség 7680 (15,635) K. — *Teher.* Részvénytőke 140,000 (140,000), hitelezők 976,799 (976,799), összesen 1.116,799 (1.116,799) K.

A Könyves Kálmán magyar műkiadó rt. az 1907. évben 531,904 (1906: 481,016) K bruttó bevétellel dolgozott, amiből a költségek és 112,76 (107,219) K leírása után 110,036 K *tiszta nyeresége* maradt. az előző évi 91,859 K-val szemben, ami a 600,000 K-ról 1 millió K-ra emelt alaptőke 11%-os kamatozásának felel meg. Az új tőkéből az árukészletet 52,975 K-ról 195,983 K-ra, a követeléseket 7.226,881 K-ról 1.390,743 K-ra emelték. A mérleg-tételek (zárójelben az előző évekkel) a következők:

Tartozik: Készpénzkészlet és pénztintézet betét 153,820 (403,382), adósok 1.390,743 (1.226,881), árukészlet 195,983 (64,916), sajtó alatt levő művek 27,324 (18,528), rézlapok, lemezek chliék és kövek 500 (0), gépek és felszerelések 70,613 (64,916), letett értékek 7220 (4020) K.

Követel: Törzsrészvénytőke 45,000 (45,000), elsőbbségi részvénytőke 955,000 (555,000), Tartaléktőke 125,829 (80,371), tartalék gépek és felszerelések értékcsökkentésére 16,00 (11,000), fel nem vett osztalékok 634 (0), hitelezők és folyoszámla 586,785 (620,252), letett óvadék 6920 (3920), nyereség 110,036 (91,859), összesen 1,846,205 (1.407,702) K.

A Világosság könyvnyomda rt. az 1907/8. üzleti évben már 50,000 K-ról 100,000 K-ra emelt alaptőkéjével dolgozott. Bruttó jövedelme azonban 36,994 K-ról 33,010 K-ra és tiszta nyeresége 9900 K-ról 3,310 K-ra csökkent. Az új tőkéből a gépberendezést 66,393 K-ról 113,362 K-ra emelték.

A Fakereskedelmi rt. (Bécs-Budapest) a Lord és társa budapesti fakereskedő cég mitroviczai gőzfűrészt és erdőségeit 120,000 K-ért megvásárolta.

A Magyar cukoripar rt. megállapította a március 31-ével lejárt üzleti év mérlegét. A közgyűlést május 29-én tartják meg, melyen 115 K osztalékot fognak részvényenként javaslatba hozni, a tavalyi 100 K-val szemben. Az értéksökkenési számlára alapszabályszerűleg átutalt összeg gyanánt 570,149 K szerepel; ezen számlára rendkívüli dotációként további 300,000 K-t fordítanak, a fenmaradó 262,427 K-t pedig új számlára vezetik elő.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai rt. május 17-én tartotta közgyűlését. Az intézet üzleti eredménye örömdetesen emelkedett. Az 1906. évről fenmaradt nyereség-át hozattal együtt rendelkezésre álló 305,749 K-ra vonatkozólag indítványozta az igazgatóság, hogy az alapszabályoknak megfelelő javadalmazások után, 79,200 K osztassék ki a részvényesek között, 5 $\frac{1}{2}$ %-os osztalékkal. Így a szelvényeket 11 K-val váltják be. Bejelentette az igazgatóság, hogy a könyvterjesztő-szervezet kiegészítésként a lefolyt évben Magyar könyvterjesztő vállalat rt. cég alatt külön részvénytársaságot alapítottak. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette és a fölmentést megadta.

Élesdi erdőipar és Koepfer-rendszerű fatelítő rt. cég alatt 1,200,000 korona alapítvánnyal, Nagyvárad székhellyel május 24-én új vállalat alakul. Az új részvénytársaság gróf Bethlen Aladár tulajdonát képező 4200 kat. hold élesdi erdőnek kitermelésével kezdi meg működését és foglalkozni fog mindennemű erdőügyletek kultiválásával, mely czéllal kapcsolatban megszerezte magának a Koepfer, Kardos és társai bécsi cég fatelítési szabadalmát. Alapítók: a Debreczeni első takarékpénztár, Nagyvárad takarékpénztár, Forgalmi bank rt. (Debreczen), Rimanóczy Kálmán műépítész (Nagyvárad), Csanak Jenő földbirtokos (Nagyvárad), Rimanóczy Béla mérnök (Nagyvárad), Hoványi Géza dr. takarékpénztári igazgató (Nagyvárad), Zádor Lajos kir. tanácsos, tkptári elnök-igazgató (Debreczen), Ungár Jenő bankigazgató (Debreczen), Geréby Pál földbirtokos (Debreczen), Csanak János földbirtokos (Debreczen), Scabó Kálmán orsz. képviselő (Debreczen), Hegedüs Jenő dr. ügyvéd (Debreczen).

Új fakereskedelmi rt. Felsőbányán. A Farkas, Porzsolts és Krausz felsőbányai fakereskedő cég a Tiszavidéki takarékpénztár rt. (Huszt) patronátusa alatt részvénytársasággá alakul át 150,000 K alapítvánnyal.

A Délmagyarországi textilipar betéti társaság Auspitz Vilmos és társai (Lugos) gyapjufonó és szövőgyára 120 pamutszövőszékkel tel van szerelve és már 3 hónapja működik. A betéti társaság, mint értesülünk, a legközelebbi napokban részvénytársasággá alakul át 1,800,000 K alapítvánnyal, úgy hogy a szubvenzióhoz kötött kibővítések és nagyobbítások még ez év folyamán folyamatba jöhetnek.

Új aczélárugár Szentjakabfalván. Keppich Hermann és Beretnas Aladár besztérczebányai lakosok, kés- és egyéb aczélárugyártása czéljából, Magyar aczélipar társaság cég alatt új aczélipari vállalatot létesítettek. A gyártelep Szentjakabfalván lesz, ahol e czélra a volt Runkai-féle fonódát megvették.

Markó József rozsnói bőrgyárát, mely most a tulajdonos fizetéseképtelensége és egészségi tárgyalásai miatt üzemen kívül van, egy külföldi konzorcium megvásárolja és betéti társaság formájában fogja tovább vezetni.

A Fiumei butorgyár rt. május 30-án tartandó közgyűlésének az igazgatóság a felszámolás kimondását javasolja. A társaság 1887-ben 800,000 K alapítvánnyal alakult és azért számol fel, mert beleolvad a Mundus hajlított fabutorgyárak rt.-ba, a magyar hajlított butor kártelbe.

Szeszgyár Pozsegán. Pozsega város tanácsa 720 hektoliter termelőképességű szeszgyárát építtet.

A Magyar Chardonnét selyemgyár rt. (Sárvár) 1907-ben 312,898 K nyereséggel dolgozott, amit azonban levonva az előző évekről athozott, 517,496 K veszteségből, új számlára még mindig 204,598 K veszteség kerül, ami a 3-2 millió K alaptőke 6-26%-a. Az alaptőkét 1907-ben 4 millióról 3-2 millió K-ra szállították le és így a 344,592 K-t tevő alapítási költségeket 41,384 K-ra csökkentették. A mérleg-tételek (zárojelben az előző évekkel) a következők:

Vagyon: Betétek 2,000,000 (2,000,000), gyár és berendezések 1,968,952 (1,867,750), letétek 1513 (3465), pénztintezeteknél 112,293 (84,446), pénztár 23,360 (16,909), váltótárca 100,257 (55,883), adósok 320,493 (280,144), anyagok és aruk 503,688 (600,882), bizományi rak-tárak 5146 (0), első szervezési költségek 41,384 (344,582), átmeneti számla 3565 (0), veszteség 204,598 (517,496) K. — Teher: Részvény-tőke 3,200,000 (4,000,000), előleg 1,400,155 (1,303,478), szállítók 114,394 (0), elfogadványok 348,520 (0), értéksökkenési alap 251,885 (121,157), összesen 5,315,255 (5,771,557) K.

A Skoda-művek elsőbbségi kölcsöne. A pilzeni Skoda-művek igazgatósága elhatározta, hogy június 4-re rendkívüli közgyűlést hív egybe, melynek tárgyát egy újabb összegű elsőbbségi kölcsön beszerzésének elhatározása fogja képezni. E tekintetben az igazgatóság javas-lata az, hogy 10 millió K összértékű, 30 év alatt al pari visszafizetendő, 4 $\frac{1}{2}$ %-ot kamatozó elsőbbségi kötvények boesáttassanak ki, melyek hozama a vállalat függő adósságainak törlesztésére és beruházási czélokra fordítandó. A függő adósságok összege 6-7 millió K s így beruházási czélokra 3-4 millió maradna, mely összeg az üzem fejlődéséhez képest successive használtatnék fel.

A Kohlenindustrieverein (Bécs) az 1907. évre 6% osztalékot fizet.

Az Erste österreichische A.-G. zur Erzeugung von Möbeln aus gebogenen Holz, Jakob & Josef Kohn (Bécs), melynek Budapesten fiókja van, az 1907. évre 20 K = 10% osztalékot fizet, a tavalyi 9 $\frac{1}{2}$ %-kal szemben.

Közlekedés.

A Kassa-oderbergi vasut által beszerzendő 46 $\frac{1}{2}$ millió K beruházási kölcsön tárgyában a kereskedelmi miniszter benyújtotta a már jelzett törvényjavaslatot. A 46 $\frac{1}{2}$ millió K elsőbbségi kötvények kibocsátása útján szerze-tik be.

Az Atlantica tengerhajózási rt. az 1907. évre, melyet csak május 1-én kezdett, pro rata temporis 5%-os osztalékot fizet.

Villamos vasut Verseczen. A kereskedelemügyi miniszter Steller Antal okleveles mérnök, budapesti lakosnak az államvasutak Versecz állomásának vágányaihoz csatlakozóan kiinduló, az állomás előtti téren, Pancsovai-úton, Erzsébet-téren, Székház-utcán, Városház-téren, Baross-téren, Temesvári-úton, Versecz vasútállomásig, ahhoz csatlakozóan egyrészt ezen vonalból, a Városház-téren ki-agazolag, az Andrássy-téren, Iskola-utcán át a romai katolikus temetőhöz, illetőleg a Város-kertig vezetendő felsővezetékes villamos közuti vasutvonalra az előmunkálati engedélyt megadta.

A Nágykanizsa—Ietenye—alsólendvai vasutra Zala vármegye közgyűlése kilométerenként 6,000 K hozzájárulást szavazott meg.

A Szentlőrinc-szlatina-nasiczi h. é. vasut rt. az 1907. évben 373,302 K tiszta nyereséget ért el, a tavalyi 361,152 K-val szemben. A nyereségből osztalékra 360,220 (1906: 347,260) K-t fordítanak.

Jablanica-bozovicsi vasut. A kereskedelemügyi miniszter a volt 13. számú román bánági határozatból alakult vagyonszövetségnek az államvasutak Jablanica községig vezetendő vasutvonalra az előmunkálati engedélyt megadta.

Beregszász-vásárosnaményi vasut. A kereskedelemügyi miniszter Bánvász Menyhért nagyszöllősi lakosnak az államvasutak Beregszász állomásától Bucsú, Asztély, Maesola, Beregsirány, Márók, Papi, Csaroda, Fejércse, Tákos, Zand, Ugonnya és Gergelyi községek érintésével a Szabolcs vármegyei h. é. vasutak Vásárosnamény állomásáig vezetendő vasutvonalra az előmunkálati engedélyt megadta.

Szigetközi vasut. Scabó István orsz. képviselő kezdeményezésére érdekeltég alakult, amely Győről kiinduló, a szigetközi községek érintésével Mosonról Magyaróvárig vezető gazdasági vasutat építene. Az építési engedélyt az érdekeltég megkapta és Moson vármegye a vasut czéljaira 140,000 K-t szavazott meg.

A rózsahegy-koryniczai vasutat még e hó folyamán átadják a forgalomnak.

A Győr-sopron-ébenfurti vasut közgyűlése elhatározta, hogy az 1907. évi 235,519 (— 55,677) K tiszta nyereségből 4 K osztalékot fizetnek, a tavalyi 5-50 K-val szemben, a sinmegújítási alapot 30,000 és a tartalékot 30,000 (+ 15,828) K-val dotálják.

A Félégyháza-majsi h. é. vasut rt. 1907. évi bruttó bevétel 42,492 (1906: 38,051) K és tiszta nyeresége 38,830 (34,367) K volt. Az elsőbbségi részvények után 5-50 K = 2.75% osztalékot fizetnek, a tállyi 5 K = 2.5%-kal szemben.

Biztosítás.

Az Allgemeine Versorgungs-Anstalt (Bécs) a napokban tartotta közgyűlését Bécsben, az érdekeltek élénk részvételével. Különösen nagy számmal voltak a magyarországi tagok képviselve, akik körülbelül 3000 szavazat erejéig vettek részt a közgyűlésen. A számvizsgálók jelentésének felolvasása után szótöbbséggel megadták a kezelőségnek a felmentést. A tagoknak egy jelentékeny csoportja, akik egyesületté is alakultak, számadatok alapján erélyes támadásokat intéztek a vezetőség ellen. A nagyszámu ellenzék ezidén is ötrendbeli indítványával állott elő, de a közgyűlés többsége ezeket az indítványokat elvetette. Így ez a magyarfaló intézmény, melynek rengeteg sok magyar tagja van, továbbra is a Lueger-párt szellemi vezetése alatt marad.

Mezőgazdaság.

Nagybirtok-változások. Dániel László országgyűlési képviselő 1.200.000 K-ért megvásárolta Nákó Sándor gróf fiúmei kormányzonak Torontalmegyében fekvő tolvádiai birtokát. — Schönborn Károly gróf megvette a báró Kocz-féle 5.400 holdas ungi erdőbirtokot.

Adó- és illetékügyek.

Ha alakulóban levő részvénytársaság javára egy harmadik személy ingatlant vásárol és azt a részvénytársaság megalakulása után elfogadja, vételi illeték csak egyszer irható elő, a közigazgatási bíróság 3267/1907. P. számú ítélete szerint. A kérdés az Osztrák földhitelintézet illetékügyében került eldöntésre, melyben az I-i adóhivatal az 1906. évi A. s. k. 1. tételszám alatt a bank terhére 53,750 korona adásvételi illetéket szabott ki, s ezt a I-i pénzügyigazgatóság helybenhagyta, indoklásából közöljük a következőket:

A kiszabás alapját képező szerződés megkötése körül panaszos földhitelintézet nem a maga nevében, hanem mint a későbbben „Osztrák bányá- és kohótársaság” cég alatt létesült részvénytársaság megbízás nélkül való ügyvivője járt el. Világosan kitetszik ez az adásvevési szerződés fejezetéből, mely szerint a szerződés F. főherceg uró császári és királyi fensége, mint eladó és a főhercegi bányaművekből alakítandó „Osztrák bányá- és kohótársaság részvénytársaság” nevében a földhitelintézet mint vevő között kötöttet, továbbá a szerződés tételes intézkedéseiből. Így a szerződés I. pontja szerint vevő a részvénytársaság, a III. pont szerint a vételért ez köteles megfizetni, a VIII. pont

szerint az adásvételi tárgyak az alapító közgyűlés napján mennek át a részvénytársaság birtokába s a XII. pont szerint a szerződés azon fentartással kötöttet, hogy az alapítandó részvénytársaság csakugyan megalakuljon s ha ez az alakulás az 1906. évi április hó 1-éig be nem következne, ugy a szerződés meg nem kötöttnek tekintendő. Ezek szerződési határozmányok panaszos földhitelintézet megbízás nélküli ügyvivő voltát kétségtelenné teszik. Az illetékkiszabásnál a pénzügyigazgatóság által is elfogadott az a felfogás érvényesült, hogy az országos bányá- és kohótársaság a szerződés kötése idejében még nem létező, panaszos földhitelintézet nem ennek képviselőjében, hanem csak a maga nevében járhatott el s ennél fogva a szerződés tárgyát képező bányák tulajdonjogát az eladó királyi hercegtől a földhitelintézet szerezte meg. Ez a felfogás azonban téves, mert idegen ügynek idegen érdekekben való ellátása nem lévén határozott személy akaratához kötve, a megbízás nélküli ügyvitelnél teljesen közömbös, hogy az ügy feltételezett ura egyáltalában létezik-e. Jelen esetben a megbízás nélküli ügyvivő (panaszos) eljárását az ügy ura (az Osztrák bányá- és kohótársaság) jóváhagyta, amennyiben 1905. évi december hó 29-én tartott alakuló közgyűlésében a nevében és javára kötött adásvételhez egyhangulag hozzájárult és ezen jogügylet jogcímén a bányabirtokok és más ingatlanok eladó főherceg ur nevééről közvetlenül nevére irattak át. Minthogy ezek szerint a kiszabás alapjául szolgáló szerződéssel annak tárgyait a szerződést jóváhagyó Osztrák bányá- és kohótársaság szerezte meg az eladó főherceg urtól, minthogy továbbá az adásvételi illeték ugyancsak fenti tétel alatt most nevezett társaság terhére 107,500 K-val külön kiszabott: a panaszos földhitelintézzel szemben támasztott illetékkövetelésnek jogos alapja nincs.

Nem gyári vállalat üzleti adójának megállapításánál az értékcsökkenések pótlása címén tartalékalapba helyezett összeg az évi nyersjövedelemből szintén levonandó, a közigazgatási bíróság 13809/1907. P. számú ítélete szerint. A kincstár képviselőjének panasza oda irányult, hogy a Balaton halászati rt. által az értékcsökkenések pótlására az e célból alakított tartalékalapba helyezett összegek a nyersjövedelemből le nem vonhatók, mert a megnevezett részvénytársaság nem képez gyári vállalatot és az 1875. évi XXIV. törvényezikk 4. §-ának 6. pontjában foglalt kedvezmény kizárólagosan csakis a gyári vállalatokra alkalmazható. A közigazgatási bíróság a panasznak nem adott helyt, mert — ugymond — a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adójáról rendelkező törvény 1. §-a a magyar korona országai területén bel- vagy külföldiek által ipari, kereskedelmi, pénzforgalmi, szállítási és bármilyen más hasznahajtó célból, nyereségre alakult vagy üzletben tartott nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyleteknek a törvény 3. és 4. §-aiban megállapított és levonhatóknak megengedett tételeknek a nyersjövedelemből való levonása után mutatkozó üzleti jövedelmeit rendeli adó alá vonni. A törvény 4. §-a 6. pontjának rendelkezése nem csak

Pénzintézetek Állandó Ellenőrzése

Irta Kormos Alfréd a Magyar Pénzügy és a Magyar Kereskedők Lapja szerkesztője.

A „Pénzintézetek Ellenőrzése” című könyv kiadó szakfériak részéről javaslatba hozott gyakorlati szabályoknak gyűjteménye, de egyszersmind rendszerbe foglalja a különböző nézeteket, utbaigazításokat és tanácsokat. Különös figyelem fordított arra, hogy a gyakorlati követelményeknek lehetőleg megfeleljen, az ekként beszerzett anyaghalmozott csoportosította és dolgozta fel aztán a könyv szerzője.

Ára csinos vászonkötésben bérmentve öt kor. Megrendelhető a Magyar Pénzügy és Magyar Kereskedők Lapja kiadóhivatalánál, Budapest, V., Sas-utca 13.

Igazgatósági tagok jogai, kötelességei és felelőssége

Irta: Kormos Alfréd, a Magyar Pénzügy és a Magyar Kereskedők Lapja szerkesztője.
E mű kézikönyve mindazoknak, kik valamely részvénytársaság vagy szövetkezet igazgatósági tagjaként működnek.

Ára csinos vászonkötésben bérmentve 4 korona.

Felügyelő-bizottsági tagok jogai, kötelességei és felelőssége

Irta: Kormos Alfréd, a Magyar Pénzügy és a Magyar Kereskedők Lapja szerkesztője.
E mű a apos és kimerítő tájékoztató nyújt mindazon jogviszonyokról, melyek a felügyelő-bizottság intézménye körül keletkezhetnek.

Ára csinos vászonkötésben bérmentve 3 korona.

Nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adói és illetékei

Irta Kormos Alfréd a Magyar Pénzügy és a Magyar Kereskedők Lapja szerkesztője.

Ez a munka az ugynevezett üzleti adón, a tőkekamatadón és az alkalmazottak keresetadóján kívül, a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek összes illetékeivel is foglalkozik.

Ára csinos vászonkötésben bérmentve 10 K. Megrendelhető a Magyar Pénzügy és a Magyar Kereskedők Lapja kiadóhivatalánál, Budapest, V., Sas-utca 13.

a gyári vállalatokra terjed ki, hanem kiterjed a törvény által megjelölt üzleti körbe tartozó összes nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletekre. A Balaton halászati rt. az idézett törvényezikk 1. §-ban foglaltak szerint haszonhajtó célból nyereményre alakult és üzemben tartott nyilvános számadásra kötelezett vállalatok közé tartozván, a törvény 4. §-nak 6. pontjában foglaltak értelmében üzleti adójának megállapításánál az üzleti felszerelések elhasználása által okozott értékcsökkenés pótlására alakított tartalékalapba helyezett összeg a nyers jövedelemből levonásba hozható. Minthogy pedig igazolva lett az, hogy ezen a felszólamlási bizottság által a törvénynek megfelelően levont összegek a tartalékalapba helyeztetek, a panaszt mint nem törvényen alapulót figyelembe venni nem lehetett.

Az osztrák kormány adótörvényjavaslatai. Két, igen fontos adótörvényjavaslat megszerkesztésével foglalkozik most az osztrák kormány, melyek egyike az épületadó leszállítását, másik a szesadó felemelését tárgyalja. Ezen javaslatokra vonatkozólag *Koritowski* dr., osztrák pénzügyminiszter egy küldöttség előtt a következőképp nyilatkozott: *Az épületadó leszállítása* rendkívül közérdekű, mert a nagyobb városokban a lakberek enormis magasságra emelkedtek, minélfogva a közérdek parancsolja, hogy a háztulajdonosok adóterhének mérséklése útján is a házbérek leszállítása előmozdíthatassék. De szükséges ezen adó mérséklése a kereskedelem és ipar érdekei szempontjából is, mert a kisebb adóteher folytán a már minimumra csökkent építkezési kedv újból fel fog éledni. Ami a *szesadó felemelését* illeti, ezt három irányban való kompenzáció teszi szükségesé. Az államkincstárnak karpotlást kell kapni az épületadó-bevétel csökkenéséért, nemkülönbön a ezukoradó leszállítása olytán beálló apadásért, végül pedig a tartományok pénzügyi terhein is könnyíteni kell az államnak, mely nélkül a szesadó felemelése folytán előálló több bevételből a kormány 30 millió koronát a tartományoknak fog átengedni. Mindkét törvényjavaslat még a nyári szünet kezdete előtt a törvényhozás elé terjesztetik, mert az új szesadó-törvényt már f. évi szeptember 1-én életbe kell léptetni.

Részvénytársulati ügyek.

A Magyarországi pénzügyintézetek országos szövetsége Bereg-, Máramaros-, Ung- és Ugozsamegyékre kiterjedő *északkeleti* bizottsága vasárnap tartotta *Jobszly* Gyula alispán elnöklésével évi közgyűlését, melyen a körzeti bizottságok csaknem kivétel nélkül képviseltették magukat. A tárgysorozaton szerepelt a *pénzügyintézetek adózási reformja*, melylyel kapcsolatban Szabó Albert, nyugalmazott pénzügyigazgató indítványára elhatározták, hogy a Szövetségnek ez ügyben kidolgozott memorandumát, a benne panaszolt sérelmek figyelembevételére végett, megküldik a körzeti országgyűlési képviselőinek. Majd az *uzsoratörvényjavaslatnak* Grünwald Zsigmond dr. által előterjesztett kritikája alapján élénk eszmecsere indult meg, melynek eredményeképpen elhatározatott, hogy a Szövetség útján sürgős előterjesztés tétessék az igazságügyminiszterhez a törvényjavaslatnak az uzsora fogalom meghatározásának és a kamatmaximum kérdésének megfelelőbb szabályozása érdekében. A *tisztviselők és pénzügyintézetek*, valamint utóbbiaknak *egymás közötti jogvitáinak választott bíróság útján történő eldöntéséről* Belényesy András dr. főügyész értekezett.

Jogszolgáltatás.

A kölcsönt közvetítő ügynök jutaléka. Felperes 71 K jutalék megfizetése végett indított pert alperes pénzügyintézet ellen, mely összeg egy 2400 és egy 12,000 K kölcsön közvetítése után jutalékképp illetve meg felperest. Alperes pénzügyintézet elismerte, hogy felperesnek előzőleg többször fizetett ki kölcsönök közvetítéseért járó jutalékokat, a most felszámított jutalék azonban felperest nem illeti meg, mert alperes

pénzügyintézet a kérdéses kölcsönök megszavazása, illetve folyósítása előtt levéllileg tudatta felperessel, hogy tőle ennél több közvetítést nem fogad el. A budapesti kereskedelmi és váltótörvényszék bebizonyítottan látván azt, hogy a kérdéses kölcsön-ügyleteket felperes közvetítette, alperest annak fenti ellenvetése ellenére a kereseti összegben és járulékaiban elmarasztalta. A marasztaló ítéletet mindkét felsőbb bíróság jóvá hagyta. A Kuria által kiemelt indokok a következők:

Ha a pénzügyintézet a részére kölcsönököt közvetítő ügynököt az egyes kölcsönökért jutalékban szokta részesíteni, az ily ügynököt a kölcsönök után mindaddig jutalék illeti, míg a pénzügyintézet ki nem jelenti, hogy a jövőben nem fizet províziót. E kijelentés előtt megszavazott kölcsönöért azonban jár jutalék, habár a folyósítás később történt is. (229 1907. sz.)

Az Első varjasi takarékpénztár rt. csődügye kapcsán a vizsgálóbíró *vétkes bukás* miatt, vizsgálatot rendelt el az igazgatóság tagjai ellen.

Irodalom.

Magyar jegybank. Adatok a bankkérdéshez. Irta *Kreutzer* Lipót dr., a kolozsvári kereskedelmi akadémia tanára; ára 2 K.

Szerző az önálló magyar jegybank felállítására kérdésében politikai motívumokból indul ki s minduntalan ezekhez tér vissza, minélfogva azok hibájába esik, akik a tisztán gazdasági kérdést politikai szemüvegen át nézik. Ez a szemüveg varázsolja a kérdéssel ily szempontból foglalkozók elé, azokat az illúziókat, melyek a szerző tisztán látását elhomályosítják. Ez az oka annak, hogy a szerző gyakran állít fel fiktív következtetéseket, szubpozíciókat ott, ahol a számítások emberet csak reális értékű adatok csatasorba állításával lehetne az elmélet helyességéről meggyőzni. Ezeknél fogva *Kreutzer* könyve a kérdés tisztázását nem igen fogja előmozdítani, holott pedig az a szorgalom, melyet számos becses adat összegyűjtésére fordított és az a szép, több helyen szinte költői szárnyalású stílus, mely az embert e mű elolvasására ingerli, megérdemelnék, hogy a könyv a súlylial bírók, világot derítők közé soroztassék.

Vegyes hírek.

A Magyar közgazdasági társaság május 29-én, pénteken este 7 órakor tartja rendes évi közgyűlését saját helyiségében (V., Mária Valéria-utca 12.).

A Nagybányai részvénytakarékpénztár főkönyvelője, *Mátéffy* Ferencz meghalt.

A Kisvárdai takarékpénztár volt vezérigazgatója és igazgatósági tagja, *Rissenblüth* Bernát dr. meghalt.

Kimutatások.

Az „Anker“ élet- és járadékbiztosító-társaság 1908. április havában benyújtott a társaságnál 690 ajánlat 4.932,022 K biztosított összegre és kiállított 666 kötvény 4.725,223 K összegre. Díjak fejében bevett a társaság 1.583,287 K-t és elhalálozás folytán kifizetett 514,278 K-t.

Közgyűlési határidők.

(A társaság széke mellett levő időpont a közgyűlés időpontja, a zárjel között levő nap a részvények letételének határnapja.)

Május 21. Ferenczsatorna rt., V., Ferencz József-tér 5-6., d. é. 11 óra (máj. 13.). — Halas-bácsalmás-rigyiczai h. é. vasut rt., V., Lipót-körut 3., d. é. 11 óra (máj. 18.). — Bács-bodrogyarmegyei egyesült h. é. vasutak rt., V., Lipót-körut 3., d. é. 10 óra (máj. 18.). — Zsibó-nagybányai h. é. vasut rt., V., Lipót-körut 3., d. u. 1 óra (máj. 13.). — Orosháza-szentes-csongrádi h. é. vasut rt., V., Lipót-körut 3., d. é.

Ha személyzetet változtat,

ne mulassza el egy apróhirdetést közzétenni a „Magyar Kereskedők Lapja“ apróhirdetése között.

Ha állást keres,
ne mulassza el egy apróhirdetést közzétenni a „Magyar Kereskedők Lapja“ apróhirdetése között.

- 1/210 óra (máj. 18.). — Budapest-tiszai h. é. vasut rt., V., Lipót-körút 3., d. e. 11 óra (máj. 18.). — Szatmár-féhergyarmati h. é. vasut rt., V., Lipót-körút 3., d. u. 1/22 óra (máj. 18.). — Ungvályi h. é. vasut rt., V., Lipót-körút 3., d. u. 1/21 óra (máj. 16.). — Somogyvármegyei egyesült h. é. vasutak rt., V., Lipót-körút 3., d. e. 1/212 óra (máj. 18.). — Békés-esanádi h. é. vasut rt., V., Lipót-körút 3., d. e. 9 óra (máj. 18.). — Zolyombrézó-brezsnóbánya-tiszolezi h. é. vasut rt., V., Erzsébet-tér 9., a Magyar agrár- és járadékbank helyiségében, d. e. 10 óra. — Nagytapolcsány-bossány-trencsényi h. é. vasut rt., V., Erzsébet-tér 9., az Agrárbank helyiségében, d. u. 4 óra (máj. 12.). — Déldunavidéki h. é. vasutak rt., V., Erzsébet-tér 9., az Agrár bank helyiségében, déli 12 óra (máj. 12.). — Bárdi József automobil rt., V., Nádor-u. 4., a Wiener Bankverein fiokhelyiségében, d. e. 11 óra (máj. 13., rendkívüli). — Miskolcz-mezőcsati h. é. vasut rt., V., Lipót-körút 3., déli 12 óra (máj. 18.). — Hazai gázizzofény rt., VII., Kazinczy-utca 53., d. u. 5 óra (máj. 18., rendkívüli).
23. Cs. kir. szab. kassa-oderbergi vasut, V., Rudolf-rakpart 6. d. e. 11 óra (máj. 15.). — Kassa-tornai h. é. vasut rt., V., Hold u. 25., d. u. 4 óra (máj. 15.). — Turul takaré- és hitelszövetkezet, VI., Liszt Ferenc-tér 3., d. u. 5 óra (rendkívüli). — Terézvárosi takarékegyesület m. sz., V., Váci-körút 12., déli 12 óra.
24. Hazai pamutfono- és szövő-gyár rt. Dugaresa, V., Rudolf-rakpart 3., d. e. 11 óra (máj. 16.). — Tusculánum magy. tisztv. orsz. házépítő szövetkezete, IV., Váci-u. 62., az Újváros-haza tanácstermében.
25. Felsőőr-tarcsa-felsőövi h. é. vasut rt., V., Erzsébet-tér 9., az Agrárbank helyiségében, d. u. 4 óra (máj. 16.). — Magyar délkeleti h. é. vasut rt., V., Erzsébet-tér 9., az Agrárbank helyiségében, d. e. 11 óra (máj. 16.). — Magnezit-ípar rt., V., Nádor-u. 19., d. e. 11 óra (máj. 17.). — Magyar keleti tengerhajózási rt., V., Zoltán-u. 18., d. e. 11 1/2 óra (máj. 22.). — Világosság könyvnyomda rt., VII., Nyar-u. 1., d. u. 5 óra (máj. 22.).
26. Szab. osztr.-magy. államvasut-társaság, Bécs, I., Schwarzenbergplatz 3., d. u. 4 óra (máj. 12.). — Magyar Szó rt., VI., Király-u. 80., d. u. 5 óra. — Szlavóniai drávidéki h. é. vasut rt., II., Albrecht-ut 2., (rendkívüli). — Budapesti szivattyu- és gépgyár rt., VI., Váci-ut 69., d. u. 3 1/2 óra (máj. 18.). — Militia katonai bőrfelszerelési gyár rt., V., Rudolf-rakpart 3., dr. Meller Izsó ügyvédnél, d. u. 5 1/2 óra (máj. 23., rendkívüli).
27. Zsolna-rajeczi h. é. vasut rt., VI., Dávid-u. 8., d. u. 3 óra (máj. 20.). — Vajdahunyad gyalári h. é. vasut rt., VI., Nagy János-u. 22., d. u. 3 1/2 óra (máj. 19.). — Kaposvárfonyódi h. é. vasut rt., VI., Andrássy-ut 109., d. e. 10 óra (máj. 22.). — Könyves Kálmán magyar műkiadó rt., VI., Nagymező-u. 37., déli 12 óra (máj. 22.).
28. Dr. Pajor vizgyógyintézet és szanatórium rt., VIII., Szentkirályi-u. 14., d. e. 11 óra (máj. 23.). — Kőbányai gőztégla-gyár tarsulat, VII., Erzsébet-körút 1., d. e. 11 óra (máj. 25.). — Ingatlan-forgalmi és építkezési vállalat rt., IX., Soroksári-ut 16., a Gizella gőzmalom rt. helyiségében, d. e. 10 óra (máj. 20.).
29. Machlup H. fiai első magyar börgyár rt., IX., Lónyay-u. 37., déli 12 óra (máj. 26.). — Magyar textiltölggyár rt., III., Szentendrei-ut 8123., d. e. 10 óra (máj. 17.). — Zsebely-lieblingi h. é. vasut rt., VIII., József-körút 19., d. u. 4 óra (máj. 21.). — Magyar cukoripar rt., V., Nádor-u. 18., déli 12 óra (máj. 26.).
30. Cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság, Bécs, I., Eschenbachgasse 11. (máj. 16.). — Első cs. és kir. szab. Dunagőzhajózási társaság, Bécs, IV., Schwarzenbergplatz 16., d. (máj. 27.) d. u. 3 1/2 óra. — Dráva-szavidéki egyesült h. é. vasut rt., V., Alkotmány-u. 8., d. u. 5 óra (máj. 22.). — Szabadalmakat értékesítő rt., V., Nádor-u. 3., d. e. 10 óra (máj. 29.). — Alkenyér-kudsi h. é. vasut rt., V., Alkotmány-u. 8., d. u. 3 1/2 óra (máj. 22.). — Első délnyugoti határvidéki h. é. vasut rt., V., Alkotmány-u. 8., d. u. 4 óra (máj. 22.). — Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és fia) rt., IV., Egyetem-u. 4., d. e. 11 óra. — Apollo kőolajfinomítóggyár rt., V., Erzsébet-tér 9., a Magyar agrár és járadékbank helyiségében, d. u. 3 óra (máj. 22.). — Erzsébet gőzmalom-társaság, V., Mária Valéria-u. 12., a M. fővárosi malomegyesület üléstermében, d. u. 3 1/2 óra (máj. 29., rendkívüli).
31. Részvénytársaság typhszabadalmak megszerzésére és értékesítésére, V., Nádor-u. 3., d. e. 10 óra (máj. 30.). — Karansebesi faipar rt., V., Nagykorona-u. 22., d. e. 11 óra (máj. 26., rendkívüli). — Nemzetközi Wolframlámpa rt., V., Dorottya-u. 1., a Pesti m. kereskedelmi bank helyiségében, d. e. 11 óra (máj. 28.). — Gaedicke A. rt., IV., Kossuth Lajos-u. 11., déli 12 óra (máj. 23., rendkívüli). — Magyar élet- és járadékbiztosító intézet m. sz., VI., Teréz-körút 52., déli 12 óra.
- Junius 1. Félégyháza-majnai h. é. vasut rt., V., Hold-u. 25., d. u. 4 óra (máj. 29.).
2. Sopron-pozsonyi h. é. vasut rt., V., Erzsébet-tér 9., a Magyar agrár- és járadékbanknál, déli 12 óra (máj. 25.).
4. Boldvavölgyi h. é. vasut rt., V., Alkotmány-u. 8., d. u. 5 óra (máj. 26.). — Pöstyén-verbói h. é. vasut rt., V., Alkotmány-u. 8., d. e. 11 óra (jun. 1.). — Nagykárolymátészalka-esapi h. é. vasut rt., V., Alkotmány-u. 8., d. u. 4 óra (máj. 26.).

	Írógép	Tiszta aczél-szerkezet	Írógép	Amerikai
	munkatárs eredeti amerikai azonnal látható irással	Gyönyörű szép irással. Ara teljes felszereléssel 300 korona.	kellékek	iroda-butor
	Tessék prospektust kérni	az összes létező gépekhez legolcsóbban	berendezések minden kivitelben...	
Kaufman és Tsa, Bpest, V., Zoltán-u. 16. (Szabadság-tér.)				

**Az új vámtarifák
kézikönyve,**
= betűsoros tárgymutatóval, =
Ára füzve 4 kor. Vászonkötésben 4 kor. 60 fill.
Megrendelhető a «Magyar Pénzügy» kiadóhivatalánál,
Budapest, V., Sas-utca 13.

Prima
makulatura-papír
kapható lapunk kiadóhivatalában Budapest, V., Sas-utca 13. szám.
100 kilónként tizenkét korona.

**Magyarország hivatalos tiszti
czim- és névtára 1908. évre.**

Ára diszes vászonkötésben, bérmentve 12 kor.
Megrendelhető a «Magyar Pénzügy» kiadóhivatalánál
Budapest, V., Sas-utca 13.

Törlesztőtérvek vidéki pénzügyintézetek törlesztéses kölcsönei számára. —
Kidolgozta: **Weisz Arthur**, takarékpénztári főkönyvelő.
Ára 25 korona.
Megrendelhető a «Magyar Pénzügy» kiadóhivatalában,
Budapest, V., Sas-utca 13.

6. Kecskemét-fülöpszállási h. é. vasut rt., V., Alkotmány-u. 8., déli 12 óra (jun. 1.).
11. Kir. szab. pécs-bárcsi vasut, V., Nádor-u. 12., a M. ált. hitelbank épületében, déli 12 óra (jun. 3.). — Torontáli h. é. vasut rt., VI, Andrassy-ut 75., d. e. 10 óra (jun. 3.).
13. Kunszentmiklós-dunapataji h. é. vasut rt., V., Alkotmány-utca 8., d. e. 10 óra (jun. 5.). — Nagybélicz-privigyei h. é. vasut rt., V., Alkotmány-u. 8., d. e. 11 óra (jun. 5.).
20. Juta- és kenderipar rt. V., Bathory-u. 12., d. e. 10 óra — Vacuum oil company rt., V., Erzsébet-tér 16., d. e. 10 óra (jun. 12.).

Nyilvános számadásra kötelezett vállalatok cégjegyzéke.

Részvénytársaságok Budapesten.

Belvárosi bank részvénytársaság. Róna Arnold igazgató töröltetett.

Magyar jég- és viszontbiztosító részvénytársaság. Leipziger Vilmos igazgató töröltetett. Kronberger Lipót és Hegedüs Lorant dr. igazgatók bejegyeztettek.

Magyar általános hitelbank fumei fióktelepe bejegyeztetett.

Magyar általános hitelbank. Báró Kochmeister Frigyes igazgató töröltetett, Klein Gyula és Lukács József igazgatók bejegyeztettek.

Magyar jelzálog-hitelbank. Füredi Gyula cégvezető bejegyeztetett.

Pesti hazai első takarékpénztár egyesület. Hevesi Ödön, Koseusky Árpád, Szedanicz János cégvezetők töröltettek.

Erzsébet gőzmalom-társaság. Kohner Zsigmond és Herczföld Frigyes igazgatók töröltettek, Weisz Fülöp és Kohner Adolf igazgatók bejegyeztettek.

Ganz-féle villamossági részvénytársaság. Kornfeld Mór dr. cégvezető töröltetett.

Kanczer-féle ólom- és ónarúgyár részvénytársaság. Felszámol. Matlekovits Sándor dr., Mann Manó dr. és Neszmély Lajos felszámoló bejegyeztettek.

Laboratorium védőoltóanyagok termelésére részvénytársaság. Szegvary László igazgató bejegyeztetett.

Magyar magántelefon részvénytársaság. Tedesco Aurél cégvezető bejegyeztetett.

Magyar könyvterjesztő vállalat részvénytársaság. Üzleti helyisége VII., Miksa-utca 8. alatt van.

Nagykikindai villamossági részvénytársaság. Tolnay Kornél igazgató töröltetett.

Salgótarjani kőszénbánya részvénytársaság. Leipziger Vilmos igazgató bejegyeztetett.

Szapári kőszénbánya részvénytársaság. Alakult 1908. április 29-én. Alaptőkéje 1.000.000 K, 2500 K-s részvény. Igazgatóság: Herczföld Frigyes, Klement József, Sándor Armin, Klement Lajos dr., Dungverszky Gedeon, Baitz Károly, Polakovits Ödön dr. és Spitzer Ignac. Felügyelő-bizottság: Mocsányi Ödön, Hirsch Nándor, Irsai Ervin, Leszka Károly, Horváth Sándor dr. és Frey Ernő dr.

Szatmár-mátészalkai helyi érdekű vasut részvénytársaság. Hadady József, Heinsheimer Alfréd, Oesterreicher Miksa és Horch Lajos igazgatók bejegyeztettek.

Westinghouse fémfonal izzólámpagyár-társaság korlátolt felelősséggel budapesti fiókja, V., Sas-utca 6. Üzletvezetők: Sänger Reinhold és Kurezföld Károly.

Szövetkezetek Budapesten.

Fővárosi kölcsönbank mint szövetkezet. Havas Mór, Chorin József és Freund Izsó igazgatók töröltettek.

Kereskedők és iparosok hitelszövetkezete. Kovári Armin igazgató töröltetett, Wilceks Gusztáv igazgató bejegyeztetett.

Kölcsönpénztár szövetkezet. Ronai Miksa dr. és Steinfeld Sándor igazgatók bejegyeztettek.

Magyar óvadék és lezároló bank mint szövetkezet. Dobrowsky Agost igazgató töröltetett.

Munkások bankszövetkezete. Reiss Emil igazgató bejegyeztetett.

Tusculanum magyar tisztviselők országos házépítő szövetkezete. Bunczl Alfréd dr. és Ágva Sándor igazgatók törölve.

Részvénytársaságok a vidéken.

Arad. Aradi hitelbank és takarékpénztár részvénytársaság. Erzsédi Györfly Árpád báró, Kalmár Nándor igazgatók bejegyeztettek.

Balatonfüred. Balatonfüred es vidéke takarékpénztár részvénytársaság. Herczeg Imre és Stolcer József igazgatók bejegyeztettek. Révész Adolf és Zollner Sámuel igazgatók töröltettek.

Betlen. Minerva takaré- és hitelintézet részvénytársaság. Alakult 1907. szeptember 11-én. Alaptőke 100.000 K (1000 drb 100 K-s részvény). Igazgatóság: Puskáriu Gergely, Pavlea Oktav dr., Pop Archidim, Kirk Janos tanító, Boér Sándor (Sajószentánrás), Fogarasan Mihály (Tóhat), Blaga Illés (Kéthely), Popán Simon (Füge), Vertig Valér (Mokod) és Rebrean Janos (Szeszarma).

Debreczen. Vasuti alkalmazottak takarékpénztára részvénytársaság. Bészler Karoly és Orosz Endre igazgatók bejegyeztettek.

Győr. Győrvárosi és megyei takarékpénztár. Fischer Sándor dr., Fleischmann Mihály, Fürst Mór, Gerő Mihály, Jankovits Károly, Latesz Jakab, Mihályi Ferencz dr., Ott Ernő, Steleser József, Trampisch Bertalan, Völlnhöfer F. G., Wolf Miksa, Wottitz Károly, Benes György, Katzander Zsigmond és Zechmeister Kálmán bejegyeztettek. Szily Zoltán, Stirling Kálmán és König S. Mihály töröltettek.

Jánosföld. Első jánosföldi takarékpénztár részvénytársaság. Rischar Janos igazgató bejegyeztetett. Giel Janos igazgató töröltetett.

Kispest. Kispest-szentlőrinczi hitelbank részvénytársaság. Jáki Toth Jozsef, Adorján Dezső, Füredi Miksa, Horvath Miksa, Patochek Ferencz és Haas Miksa igazgatók töröltettek.

Kisujszállás. Nagykunsági takarékpénztár. Szekeres Lajos és Zsoldos Maté igazgatók bejegyeztettek. Tóth Janos és Varga László igazgatók töröltettek.

Kiszető. Kiszetői népbank, mint részvénytársaság. Suman Demeter igazgató bejegyeztetett. Obogean Juon és Bratescu Illés igazgatók töröltettek.

Magyaróvár. Mosonmegyei takarékpénztár Magyaróvárott. Hegedüs Janos, Csokai Jozsef, Linhardt György, Manninger Károly, Unger Matyas dr., Selmezi Janos, Cseh Lajos, Günther Adolf, Paozzer Matyas, Goldschmidt Jozsef, Schöpf Sándor dr., Klausner Jozsef, König Adolf igazgatóválasztmányi tagok, Hutlesz Pal elnök bejegyeztettek. Günther Adolf, Schöpf Sándor dr., Klausner Jozsef, König Károly, Kloiber Jozsef, Csellei Gusztáv, Kerényi Jozsef és Preussberger Frigyes igazgatóválasztmányi tagok, továbbá Antoni Gusztáv elnök töröltettek.

Magyarsoókszelőcze (Főtelep Vágsellye). Vágsellyei hitelintézet részvénytársaság. A magyarsoókszelőczi fióktelep bejegyeztetett.

Nagy-Kálló. Szabolcsmegyei takarékpénztár. Seres Jozsef igazgató bejegyeztetett. Borssy Balint igazgató töröltetett.

Nagykaroly. Nagykarolyi kereskedelmi és iparbank részvénytársaság. Berger Jenő igazgató bejegyeztetett. Báron Sándor igazgató töröltetett.

Naszód. Kereskedelmi bank részvénytársaság. Engelberg Leó töröltetett.

O-Sinka. Sincana hitel és takarékpénztár részvénytársaság O-Sinkán. Mesáros Damaszkín igazgató bejegyeztetett. Balan Filimon és Hertigea Jozsef igazgatók töröltettek.

Pánczélcsch (Főtelep Kozolozsvár). Economul részvényekre alapított hitelintézet és takarékpénztár. Pánczélcsch fióktelepet állított fel.

Szabadka. Szabadkavidéki takarékpénztár és kereskedelmi részvénytársaság. Pataki Vilmos cégjegyzési jogosultsága visszaillesztetik.

Szécsény. Szécsényi népbank részvénytársaság. Podhraczký Antal igazgató töröltetett. Bolgár Miklós és Varga Janos igazgatók és Gutfreund Emil cégjegyzési jogosultsága bejegyeztetett.

Tenke (Bihar m.). Tenkei takarékpénztár részvénytársaság. Szabó Sándor pénztárnok cégvezetői minősége bejegyeztetett.

Tiszaföldvár. Tiszaföldvári takarékpénztár. Megszűnt.

Tövis. Tövisi takarékpénztár részvénytársaság. Szász József és Müller Zoltán dr. igazgatók bejegyeztettek. Horváth László és Török Bertalan igazgatók töröltettek.

Trsztena. Árvai hitelintézet részvénytársaság. Mutnyanszky Jenő cégjegyzési jogosultsága bejegyeztetett.

Ujfehértó. Ujfehértói takarékpénztár részvénytársaság. Stern Peter, Zoltan István és Szunyogh Imre igazgatók bejegyeztettek.

Versecz. Luceaferul takaré- és hitelintézet mint részvénytársaság. Méhes Lajos dr. igazgató bejegyeztetett. Moise Janos igazgató töröltetett.

Zsombolya. Zsombolyai népbank, mint részvénytársaság. Quint Matyas, Öllinger Péter és Schamber Mihály igazgatók töröltettek. Ifj. Quint Jozsef, Bandenburg Antal, Frits Janos igazgatók bejegyeztettek.

Bogáros. Bogárosi hengergőzmalom részvénytársaság. Jakoby Mihály vezérigazgató töröltetett. Schütz Ferencz igazgató bejegyeztetett.

Czegléd. Első czeplédi téglagyár részvénytársaság. Lakos Jozsef, Koszorus Gyula, Sándor Gusztáv, Osgyáni Jozsef igazgatók bejegyeztettek. Balog Jozsef és Andrási Janos igazgatók töröltettek.

Gyula. Gyulavidéki helyi érdekű vasut részvénytársaság. Szekér Gyula, Koppély Géza, Martens Cásár, Weisz Mór és Zerkovitz Rudolf és Molnár Albert igazgatók töröltettek. Ladics László dr., Bilisz Sandor, Jancsovits Emil, Sternberg Albert, Szücs József igazgatók bejegyeztettek.

Lajtaufalu. Első magyar jutafonó- és szövőgyár részvénytársaság Lenz Alfréd igazgató töröltetett. Mayer Ketschendorf Siegwart igazgató bejegyeztetett.

Nezsider. Nezsideri gőztéglagyár részvénytársaság. Dinagl Henrik igazgató, Kincs Mihály jegyző és Wolf Oszkar penztárnok cégjegyzési jogosultsága bejegyeztetett. Moyses Karoly igazgató töröltetett.

Sopron. Soproni villamos városi vasut részvénytársaság. Delhaye Felix igazgató töröltetett. Dehalye Gyula igazgató bejegyeztetett.

Szarzvam. Szarzvami kréta-, mész- és kőipar részvénytársaság. Ulein József igazgató töröltetett.

Szekesfehérvár. Arpad-fürdő részvénytársaság. Fanta Adolf dr., Schlamadinger Jenő dr. és Kövesy István dr. igazgatók töröltettek. Kenessey Gyula, Révy Ferencz dr. és Piski László igazgatók bejegyeztetett.

Temesvár. Délmagyarországi kőszénbánya részvénytársulat Temesvár. Megszűnt.

Turan (Zolyom-m.). Felsőmagyarországi mész- és mész-homokkő-téglagyár részvénytársaság. Alakult 1908. márczius 8-án. Alaptőkéje 200,000 K, 1000 darab 200 koronás részvény. Igazgatóság: Reichert Vilmos dr., Feldmann József, Freyer Leó, Pollacsek Nandor és Wachsbarger Lipót.

Szövetkezetek a vidéken.

Csikfalva (Maros Torda-m.). Csikfalvai tej- és saját egyéb gazdasági termékeit értékesítő szövetkezet. Alakult 1908. február 11-én.

Füles. Füles önszegélyző egyesület, mint szövetkezet. Felszámol.

Gács. Gács és vidéke ipari és gazdasági hitelszövetkezet, mint az O. K. H. tagja. Felszámol.

Gyékényes. Gyékényesi fogyasztási és értékesítő szövetkezet. Alakult 1908. február 16-án.

Jedd (Maros Torda-m.). Jedd állattenyésztőinek szövetkezte. Alakult 1908. január 3-án.

Kebele (Maros Torda-m.). Kebele község állattenyésztőinek szövetkezte. Alakult 1908. február 5-én.

Lázi. Lázi tejszövetkezet. Megszűnt.

Lépesfalva. Lépesfalvi takaré- és segélyszövetkezet. Felszámol.

Magyarbükös. Magyarbükös és vidéke fogyasztási és értékesítő szövetkezet. Alakult 1908. február 12-én.

Mátyásföld. Mátyásföld egyesületi szövetkezet. Alakult 1907. október 27-én.

Mezőpanit (Maros Torda-m.). Mezőpaniti fogyasztási és értékesítő szövetkezet. Alakult 1908. február 8-án.

Nagyernye (Maros Torda-m.). Nagyernye község állattenyésztőinek szövetkezte. Alakult 1907. november 3-án.

Rigmány (Maros Torda-m.). Rigmány község állattenyésztőinek szövetkezte. Alakult 1907. október 20-án.

Szekelykakasd (Maros Torda-m.). Szekelykakasd község állattenyésztőinek szövetkezte. Alakult 1908. márczius 2-án.

Székelyvaja (Maros Torda-m.). Székelyvaja község állattenyésztőinek szövetkezte. Alakult 1907. november 15-én.

Várdotfalva (Csik-m.). Várdotfalva és vidéke fogyasztási értékesítő szövetkezet. Alakult 1907. október 3-án.

Horvát-szlavón részvénytársaságok és szövetkezetek.

Belovár. Belovári bank és takarékpénztár részvénytársaság. Megszűnt.

Matin. Matini szerb földműves szövetkezet. Alakult 1907. december 1-én.

Pakrác. Pakráci gazdasági egyesület, mint szövetkezet. Alakult 1907. november 27-én.

Perjasica. Perjasicai szerb földműves szövetkezet. Alakult 1907. szeptember 15-én.

Ujgradiska. Ujgradiskai szerb hitelszövetkezet. Alakult 1908. január 14-én.

Szerkesztői üzenetek.

A Gyórszentmárton. A Magyar pénz és kereskedelmi bank rt. felsz. a. felszámolása még nincs befejezve, a harmadik kvótát még nem állapították meg.

Gidófalva. Amit ön levelében „problémának” mond, éppen nem probléma, hanem nagyon is kicsinyes dolog és művelt ember előtt nem képezheti kérdés tárgyát. Ha ugyanis üzleti levelünkben oly

harmadik nevét említjük, kit az „ur” czimzés társadalmi állásánál fogva megillet, goromba ficzkok vagyunk, ha neve után e szót „ur” nem írjuk oda; hanem azért ennek elmulasztása miatt senki sem kerül a vadlottak padjára.

Népbank, Jablonka. A részvényekre történt befizetésekről kiállított nyugták (ideiglenes elismervények) az ill. díj. 89. tétel l. a) pontjának második bekezdése értelmében mentesek. E szakaszban ez expressis verbis ki van mondva, a lelet helytelen, miért is az ügy a közigazgatási bírósághoz felviendő. Nem kell egyébre hivatkozni, mint az említett szakaszra. Különben is a részvénykibocsátási illeték készpénzben lévő fizetendő, minden iratnak, amely a részvénytőke befizetésére vonatkozik, tehát eo ipso mentesnek kell lennie.

Vásárosnaményi földműves és keresk. bank. Ha az 1907-ik évben a községi pótdadó az állami adó 48%-ában volt megállapítva s az adókules csak 1908-ra nézve emeltetett fel 53%-ra, ez esetben a helyesbítés következtében emelkedett 1907. évi állami adójuk után csak 48%-os és nem 53%-os kules alapján lehet a községi pótdadót kivetni. Ha ennek dacára a község a téves kivétést fentartja, tessék az ügyet a közig. bíróságig telebbezni. Ami a kérdéses takarékbetét felmondását illeti, ha a betét nem volt vinkulálva, a felmondás attól, aki a könyvecskét felmutatja, elfogadandó, kivéve azt az esetet, ha a betét ismert vagy igazolt tulajdonosa az ellen kifogást emel. A könyvecske felmutatása nélkül harmadik által írásban közölt felmondást azonban az intézet nem köteles tudomásul venni, minélfogva a tudomásulvétel és a betét kifizetésének megtagadása alapján az intézetet sikerrel perelni nem lehet.

Báni takarékpénztár. Ha az ügyész az 500 K tiszteletdíjat előre történt megállapodás szerint fix járandóságként kapja, akkor Önök tartoznak ezt a járandóságot az alkalmazottaik fizetéséről készítenő és a pénzügyigazgatósághoz évente betérjesztendő kimutatásba felvenni a IV. oszt. kereseti adó kivételét végett, s természetesen aztan ennek alapján a kivett IV. oszt. kereseti adót is megfizetni. Ez esetben az ügyész tiszteletdíja ép oly költséget képez, mint a többi alkalmazottak fizetése és a nyers jövedelemből levonható tétel képez. De levonható tétel képez az esetben is ez a tiszteletdíj, ha nem is volt az fix járandóságként megállapítva, mert ebben az esetben ez a tiszteletdíj Önökre nézve egyszerű üzleti költséget képez, ellenben az ügyész szempontjából oly jövedelmet, amely után utóbbi III. oszt. kereseti adót tartozik fizetni, de ezért az adóért Önök másodsorban szavatolnak.

Szabadka. Névtelenül hozzánk intézett kérdésekre nem válaszolunk. Ön szíveséget, sőt munkát kér tőlünk, a legelőbb udvariasság tehát azt hozza magával, hogy magát megnevezze.

Kiadótulajdonos: **Apolló irodalmi és nyomdai részvénytársaság**

Helyi és helyközi (interurbán) telefon: 7-99. sz.

Évi jelentések Zárómérlegek

nyomdai készítését elvállalja jutányos áron

Károlyi György kő- és könyvnyomdája

Budapest, V., Dorottya-utca 10.

Papirkereskedése szállít papir-, író- és irodaszereket kifogástalan minőségben.

Meghívó.

A Magyar néptakarékpénztár mint szövetkezet

1908. évi május 28-án, d. e. 11 órakor saját helyiségében, Budapest, VII., Rottenbiller-utca 3. szám alatt.

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre t. cz. tagjait tisztelettel meghívja.

Tárgya: az igazgatóság és felügyelő-bizottság kiegészítése.

Budapest, 1908. május 19.

3439

Az igazgatóság.

Felügyelő Bizottsági

Tagok Jögei

Irta:

Kormos Alfréd.

Ára vászonkötésben

bérmertve két kor.

MAGYAR

SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK

Villamossági Részvénytársaság

Budapest, V., Lipót-körút 5. Gyár: Pozsonyban.

Telefon-szám: 211. és 212. — Távirat-cím: Siemensschuckert.

Készít: Villamos világítási és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket. Elektrolitikus berendezéseket. Villamos vasutakat. Bánya-vasutakat. Egyenáramu, forgóáramu és váltakozó áramu generátorokat, motorokat, vezetékanyagot, kábeleket, iv- és izzólámpákat, kapcsoló-készülékeket, biztosítékokat, wattóra-számlálókat (Schuckert-rendszer), mérő-készülékeket. Vezeték-berendezéseket központi telepekhez való bekapcsolásra. Világító-testeket. Ivlámpa-szeneket.

KÜLÖNLEGESSÉGEK:

Felvonók, ventilátorok, szivattyúk, hordozható villamos furó-gépek, villamos bányafuró-gépek, villamos berendezések mezőgazdasági és ipari célokra.

1872

Fővárosi Nyomda

vonalzó és könyvkötő részvénytársaság

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 39. sz.

Készít mindennemű nyomtatványt díszes és modern kivitelben, úgy mint: hírlapokat, folyóiratokat, kereskedelmi nyomtatványokat, részvényeket, betéti és befizetési könyveket, árjegyzékeket, évi jelentéseket, zárszámadásokat, törlesztő íveket, számlákat, levélpapírokat, stb.

Üzleti könyveket

a kereskedelem és bank-szakma minden ágazata számára, tartós és cél-szerű kivitelben jutányos áron gyártunk.

Vonalzó intézetünkben mindennemű vonalzási munkát a legrövidebb idő alatt készítünk.

MAGYAR RÉZHENGERMŰVEK RÉSZV.-TÁRS.

ezelőtt
Chaudoir Gusztáv és Társa.

Budapest, V., Vízafogó 1460. sz.

Sürgőny-cím: Chaudoir, Budapest. Telefon
Készítenek: 3064

tűszekrényhez vörösréz-lemezeket, közönséges vörösréz-lemezeket különféle nagyságban és minőségben. Sárgaréz-, tombak- s bronzlemezeket, tárcsákat, stb. Vörösréz-, sárgaréz- és tombak-rudakat gömbölyű, négyszögletes, lapos és fagor-alakban. Vörösréz-, sárgaréz- és tombak-csőveket (forrasztás nélküli vont. csövek). Elektrolit és vörösréz-huzal, bronzhuzal, sárgaréz- és tombak-huzalokat.

Kitűnő kereset

kinálkozik elegendő, könnyű mellékfoglalkozás révén, erélyes, intelligens urak számára. Szíves ajánlatok „Kitűnő kereset 1908” jelleg alatt a „Magyar Pénzügy” kiadóhivatalához, Budapest, V., Sas-utca 13. sz. kéretnek. 3129

Ezen czégről ismerhetők fel azon üzletek, amelyekben SINGER-varró-gépek árusítanak.

Gépeink nem szorulnak ajánlatra, csak arra ügyeljünk, hogy megfelelő helyen vásároltassanak.

Singer Co. Varrógép Részvénytársaság

IV. Semmelweis-p. 14. BUDAPEST II., Fő-utca 49.
IV., Mész-m-körút 27. BUDAPEST VII., Rákóczi-ut 32.
VIII., József-körút 77-79.

Azonkívül az ország valamennyi nagyobb városában. Figyelmeztetés! Az összes más üzlet által Singer név alatt forgalomba hozott varrógépek egyik régebbi szerkezetünk után készültek, amely újabb család gépeink mögött szerkezetben, szolgáltatási képességben és tartósságban is messze elmaradtak.

Hirdetésekvételnek a kiadóhivatalban.

HIRSCH ÉS FRANK

Gyártási ágak

Szerszámgépek, közlőművek, vegyipari gépek, téglagyári gépek, emelő és szállító eszközök, gép, építési, csatornázási és kereskedelmi öntvény. Öntöttvas tömegárúk. Apró vasárúk.

Budapest-Sálgó-Tarjáni Gépgyár és Vasöntő r.-t.

Gyárak: Budapestben és Sálgótarjánban

Alapított 1882. évben

BUDAPEST, VI., SZABOLCS-UTCA 34.

A bélyeg- és illeték-törvények és szabályok magyarázata

a hivatalos összeállítás szakaszai és tételeihez

írta: Nagymartoni László Pál,
kir. tanácsos, pénzügyigazgató,
a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatal főnöke.

Ötödik átdolgozott és bővített kiadás.

Ára bérmentve csinos vászonkötésben 9 korona.

Megrendelhető a Magyar Pénzügy kiadóhivatalában,
Budapest, V., Sas-utca 13. szám.

Gyakorlati útmutatások a váltó helyes kiállítására.

Pénzintézetek, pénzügyi tisztviselők, kereskedők, magánhivatalnokok és jegyzők számára nélkülözhetetlen. — Második bővített kiadás. Összeállította **Forrai Oszkár**, a Magyar Állam- és Takarékpénztár r. t. tisztviselője.

Ára 1 korona.

Megrendelhető lapunk kiadóhivatalában.

Makulatura-papír

kapható lapunk kiadóhivatalában Budapest, V., Sas-utca 13. szám, 100 kg.-ként 12 korona.